

A Pesthidegkúti Evangélikus Egyházközség története 1929-2002-ig

A megalakulástól az önállósodásig.

Írták:

Békés Tamás

Mónus Györgyi

Lektorálták:

Czudar Béláné

Filippinyi Jánosné

Takács József

Budapest

2003. 02. 29.

TARTALOM

TARTALOM	2
BEVEZETÉS	3
1. ÓBUDA	4
2. VAGYONÁTRUHÁZÁS.....	7
3. BUDAHEGYVIDÉK.....	8
4. A PROBLÉMÁK KEZDETE	9
5. A HELYZET KIÉLEZŐDÉSE	14
6. ÖNÁLLÓSULÁS.....	24
7. TULAJDONVISZONYOK RENDEZŐDÉSE	36
ZÁRÓ GONDOLATOK.....	42
RÖVIDÍTÉSEK	37
FÜGGELÉK.....	38

BEVEZETÉS

A Pesthidegkúti Evangélikus Gyülekezet történetét nem lehet különálló gyülekezet történeteként kiragadva tárgyalni. Szervesen hozzá tartozik a Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesületé (továbbiakban Fébé), a Budahegyvidéki Evangélikus Gyülekezeté (továbbiakban Budahegyvidék) és a mai Sarepta Budai Evangélikus Szeretetotthoné is (továbbiakban Szeretetotthon). Ezen kívül Budahegyvidéket kivéve mindhárman egy világi közigazgatási terület-hez tartoznak, és van közösen használt épületük is, mégpedig a Bp. II. ker. Ördögárok út 7-9. szám alatt lévő, építészetileg a Szeretetotthonhoz tartozó templom (Bp. II. ker. Báthory László u. 8). A Szeretetotthonhoz tartozik ezen felül még a Bp. II. ker. Modori u. 6. szám alatti épület, valamint a Bp. II. ker. Hűvösvölgyi út 193. alatt levő Nyugdíjas Lelkészetotthon, és szoros a kapcsolatuk a - telekmegosztásig egy telken lévő – mostani Fébé Evangélikus Diakonissza Anyaházzal is. Ebben a házban régebben a Szeretetotthon dolgozói és ápolójai laktak, valamint Muncz Frigyes otthonigazgató lelkész és családja.

Ma a Szeretetotthon és a Fébé mellérendelt viszonyban jogilag közvetlenül az Országos Egyházhoz tartozik. A Pesthidegkúti gyülekezet önálló gyülekezetként a Budai Egyházmegyén keresztül kapcsolódik jogrendünk szerint egyházunkhoz, önálló lelkészlakással, lelkészi hivatallal és gyülekezeti teremmel bírva a 1029 Budapest, II. Zsíroshegyi út 47 címen.

Ezek a tulajdoni viszonyok nem voltak mindig ilyen rendezettek. Sőt közel ötven éven keresztül heves vita tárgyát képezte, hogy mely intézmény melyik ingatlant, ill. ingatlanrészt tudhatja magáénak. Ezek a viták a gyülekezet számára érthetetlenek és értelmetlenek voltak, mert teljesen alaptalanul egy gyülekezet folyamatos birtokon belülségét kérdőjelezték meg. Ráadásul mindez innen a gyülekezet felől nézve úgy látszott, mintha az egyházvezetés tudatosan gátolta volna egy gyülekezet élni akarását.

1. ÓBUDA

A Pesthidegkúti Evangélikus Egyházközség (ezek után az egyszerűség kedvéért: Egyházközség) eredetileg az Óbudai Evangélikus Egyházközség szórványa, 1935-től annak fiókegyháza Mohr Henrik gondozásával.

A kis szórvány gyülekezet úgy került kapcsolatba a Fébével, hogy az - 1924-ben Raffay Sándor püspök pártfogásával alakult - egyesület 1929-ben megvásárolta a gyülekezet közigazgatási területén lévő Sárkány - féle Márványmenyasszony nevű vendéglőt anyaház céljára. (Budapest II. ker. Báthory László u. 8.) Ezzel egy olyan telekhez jutottak, amelynek egyik bejárata a Báthory László utcára, a másik oldala a mai Ördögárok útra (akkori Szent István út) nyílt (ld. Függelék 1).

1931-től Zulauf Henrik a Fébé titkára.

1938. 02. 26-tól Zulauf Henrik lett a Fébé lelkésze. Ekkortól ő gondozta az itteni gyülekezetet is, de jogilag a gyülekezet fiókegyházként továbbra is Óbudához tartozott. (Azért, mert a Fébé önálló egyesületként nem tartozott az Egyetemes Egyházhoz.) Zulauf Henrik tervei között szerepelt, hogy „mintagyülekezetet” szervez, amely egyben a Fébé „gyakorló gyülekezete” is. Ezalatt azt kell érteni, hogy itt tanulták meg a diakonissza jelöltek, hogy milyen módszerekkel lehet egy gyülekezetben dolgozni, és mindezt itt gyakorolhatták be. Kezdetben a vendéglő ebédlőjét alakították át gyülekezeti teremmé. Itt 1929-től havonta egyszer, 1935-től havonta kétszer és 1944-től kezdve minden vasárnap és ünnepnap tartottak istentiszteletet. A Fébének egyre több munkája szükségessé tette egy másodlelkész beiktatását, Ferenczy Zoltán személyében. Terveik között szerepelt egy kórház üzemeltetése is, ennek kialakítására adta Ordass Lajos püspök úr az egyesületnek a Belvedere épületét. (Ma Püspöki Hivatal a Buda-gyöngyénél.)

1938. A Fébé és a helyi gyülekezet egy templom építését fontolgatta. Mégpedig úgy, hogy itt lenne a diakonisszák anyaháza is. Az akkori Pesthidegkúti Gyülekezet létszáma - a mainál jóval kevesebb helyi lélekszámnak megfelelően - az akkori országos felekezeti átlag szerint alakult. A közlekedési adottságok miatt a hidegkúti evangélikusok (mind a mai napig) több evangélikus templomba is járhattak, viszonylag egyszerűen. (Óbuda, Deák tér, Budavár) Őket igyekeztek itt Hidegkúton összegyűjteni. Az építkezés terhéből a Fébé, amely országos egyesület, vállalta a nagyobb részt.

A templom építési engedélyét Túrmezei Erzsébet diakonissza testvérünk is intézte, melyről saját elmondásán kívül egy 1941-ben kiadott gyönyörű verse is tanúskodik, az Ének földrengéskor című kötetéből. Íme:

Építési engedély

Kezemben templom tervét hordozom
át a ringó rozson,
a vadvirágos mezsgyén.
Építeni szeretnénk.
Megyek, hogy az engedélyt megszerez-
ném.

Megyek. Jobbról és balról kalászkok
a pipacsok és a búzavirágok
gyülekezete ül tömött sorokban.
Imádatuk a szent magasba lobban,
hova a kicsi kántor
felröppent a határból
s dicsérő éneket
zengedezve lebeg
messzebb a földtől, egyre messzebb.

Úgy vele énekelnék.
De most sietnem kell még,
hogy építési engedélyt szerezzek.
Mert át a véghetetlen templomon,
ringó rozson és vadvirágos mezsgyén
kis földi templom tervét hordozom.

A hivatalban áttanulmányozzák...
bélyegeket ragasztanak a tervre...
az illetéki nyugta mellékelve...
a három szomszéd békén aláírta...
idővel aztán eljön a bizottság...
Búcsúpillantás a kedves papírra,
s indulok munkámat elvégezvén
hazafelé a ringó rozson át,
a vadvirágos mezsgyén.

A kis kántor még mindig énekel.
És a szívem tele énekkel:
hogy életemből épülhet a templom,
és engedély sem kell,
semmiféle szomszéd aláírása.
Emelkedhetik, hogy mindenki lássa.
Lehet Isten lakása.
A szent építőmester
növeli mind nagyobbra új kövekkel
napon.... éjen....
Most is, amint megyek
át a ringó rozson,
épülő templomom
szívemben hordozom...
Pedig nincs építési engedélyem.

1940 Fében új anyaházának építése Sándy Gyula tervei alapján

1941 Az új anyaházra emeletet húztak

1941. 10. 05. A gyülekezettel közösen épített templom alapkövetétele (ld. Függelék 2). Jelen voltak Dr. Raffay Sándor püspök, báró Radvánszky Albert országos felügyelő, Dr. Pesthy Pál bányakerületi felügyelő. Az avatást Kemény Lajos esperes végezte. Ekkor már tető alatt volt az épület anyaházi szárnya. 1944 húsvétján az első Istentiszteletre az alagsorban (ld. Függelék 3) került sor.(Sarepta mai ebédlője.) Közben elfogyott a pénz, és így a templomnak csak a falai és a tetőzete készült el, padlásfödém, burkolatok, ablakok és vakolás nélkül.

A II. Világháború szinte mindent elsöpört, a gyülekezet nagy részével együtt. Sokan meghaltak, a német származásúakat kitelepítették.

Közben a gyülekezet jogi helyzete is megváltozott, 1945-ben, Óbuda hozzájárulásával közvetlenül a Budai Egyházmegyéhez került. (Ez volt Zulauf Henrik munkájának hivatalos elismerése).

2. VAGYONÁTRUHÁZÁS

1948. 04. 30. A Fébé választmányi ülésén elhatározták, hogy vagyonátruházással átadják az egyesület teljes vagyont a Magyarországi Evangélikus egyház javára. Mindennek az oka, hogy tudták, ekkorra a politikai hatalom már elhatározta a szerzetesrendek feloszlását, csak a végrehajtás időpontja és módja volt még kétséges

1948. 11. 18. Az Egyházegyetem presbitériumának javaslatára az Egyetemes Közgyűlés a vagyonátruházást elfogadta.

1948. 11. 22. A Fébé közgyűlése is elfogadta választmányának javaslatát.

1948. 12. 04.¹ Szerződés Fébé és a Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem között. A szerződés harmadik pontjában a Fébé kikötötte, hogy *„...telekkönyvileg is feljegyessék az a körülmény, hogy ezek az ingatlanok a 'Fébé Evangélikus Diakonissza Intézet' alapjának céljait szolgáló célvagyonként képeznek. Az Egyházegyetem kötelezi magát arra, hogy a jelen szerződés szerint neki átadott és általa átvett vagyontárgyakat az Egyházegyetem minden egyéb vagyonától elkülönítetten fogja mindenkor kezelni.”* Ezt Szabó József püspök, Mády Zoltán egyházkerületi felügyelő, valamint helyetteseik jóvá is hagyták a Bányai Evangélikus Egyházkerület nevében.²

---

¹ A Fébé Diakonissza Egyesület vagyonátruházási szerződése Bp. 1948.12.04. Gyűl. Irattár 98-4/1991

3. BUDAHEGYVIDÉK

1943. 01. 10 Az addig Óbudai vallásnár Danhauser Lászlót kéri fel a Budahegyvidéki gyülekezet megszervezésére.

1950 második félévétől az addig még egy gyülekezetet alkotó Budavári és Budahegyvidéki gyülekezetek kísérletképpen gazdaságilag kettéváltak.

1950. 01. 01-től Szteló Gábor Budahegyvidéki segédlelkész lesz 1950. 12. 31-ig.

1950. 06. 27-én iktatják be Dezséry Lászlót püspökké.

1951. 10. 19. Budahegyvidékhez csatolták püspöki átirattal a Pesthidegkúti gyülekezetet filiaként, (Azért filiaként, mert ekkorra Zulauf Henrik a gyülekezetben már önálló gazdálkodást, és élén a gondnokkal önálló presbitériumot szervezett.) a folyó évben (1951. 10. 15. ?) Szteló Gábor vezetésével megalakult Budai Szeretetotthonnal (Budapest II. ker. Szent István u. 8.) együtt. Az a furcsa helyzet alakul ki, hogy az anyagyülekezet fiatalabb, mint a filiája. (Budahegyvidék ekkor még nem teljesen önálló, de ezek az odacsatolások már az önállósulását támogatják.) A II. világháború pusztítása és a Fébé várható feloszlása miatt meggyengült pesthidegkúti gyülekezet önállóan már nem tudott volna működni, ezért is csatolta az egyházvezetés Óbuda helyett az önállósulni kívánó Budahegyvidékhez. Ennek az eddigieken kívül még egy oka volt, mégpedig az, hogy a gyülekezetnek közigazgatásilag és a közlekedés szempontjából is ez volt az előnyösebb.

A Szeretetotthon mint a Fébé utódja, szorosan kapcsolódik a gyülekezethez, ezért mint már említettem a Szeretetotthont is Budahegyvidékhez kapcsolták. Ekkor még az ország összes szeretetotthona egy-egy gyülekezet pénztárán keresztül volt köteles az egyházunk felé anyagilag elszámolni. Ugyan a Szeretetotthon önálló vezetővel (igazgatóval) működött, de a felelősséget a budahegyvidéki vezető lelkésznek kellett vállalni, holott az ő szavazata csak egyet jelentett az igazgató tanácsban. Ez a későbbiekben konfliktus forrássá vált.

1951. 12. 23-i püspöki határozattal Ruttkay Elemért Hitoktató lelkészi státusból budahegyvidéki segédlelkésszé nevezték ki.

---

² A Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem jóváhagyása Bp. 1948.12.04. Gyül. Irattár 1641/1948.sz.

4. A VITÁK KEZDETE

1951. 07. 31. Állami Egyházügyi Hivatal (továbbiakban AEH) leirata követelte a Fébé egyesület megszüntetését. 1951. 08. hóig különféle hivatkozással egyházunk és a Fébé vezetői megpróbálták megakadályozni, de sikertelenül.

1951. 11. 25. Zulauf Henrik elbúcsúzott gyülekezetünkől, a hivatalt Danchauser László vette át 1951. 11. 15-én.

1951. 12. 10. Világi rendelettel feloszlatták a Fébét, ugyanúgy, mint a többi történelmi egyház szerzetesrendjeit. Az anyaház üresen állt, a templom csak félig volt kész, raktárnak használták

1952-től, átmenetileg a volt anyaházba került a Pécsi Erzsébet Tudományegyetem Sopronban működő Evangélikus Teológiai Fakultásának Lelkésznevelő Intézete, a soproni állami tulajdonú épületből történt kilakoltatása miatt. Ekkor Friedrich Lajos volt az intézet igazgatója.

1952-ben Várady Lajos lesz a Budai Egyházmegye esperese.

1953. 01. 11. a Budahegyvidéki Evangélikus Gyülekezet önálló gyülekezetként teljesen levált Budavárról.

1953. 03. 19.³ A II. kerületi Tanács! az egész intézetet, a templommal együtt 4568/1953 számmal államosította. Az egyházvezetés képviselőjében Grünvalszky Károly egyetemeres főtitkár helyettes, 1953. 03. 28-i levelében fellebbezett⁴. Fellebbezését 1953. 05. 19-én kelt válaszlevélben elutasították⁵. Újabb kérvényt küldtek folyó év 06. 04-én,⁶ amire

---

³ A II. ker. Városi Tanács értesítése Bp. 1953.03.19. Városi Tanács Irattára 80-93/3-56 1953

⁴ Grünvalszky Károly levele Bp. 1953.03.28. Gyül. Irattár 142/1953

⁵ A II.ker. Városi Tanács elutasító levele Bp. 1953.05.19. Városi Tanács Irattára 92/5-56/3 1953

⁶ Grünvalszky Károly levele Bp. 1953.06.04. Gyül Irattár 142/1953

válasz nem érkezett. Ezért az akkori egyházvezetés az államosítást nem tekintette érvényesnek. Azért sem, mert az állam a később ismertettek szerint az ingatlant sohasem vette birtokba.

1954. Az egyházvezetés elhatározta a templom befejezését (országos gyűjtés, saját pénz, munka, anyagyülekezeti segítség). 1954. 10. 19-én Dr. Vető Lajos püspök az anyagyülekezetet bízta meg a templom építésével a 357/1954 sz. engedély alapján.

1954. 10. 25-én kezdődött a templomépítés. Ifj. Bretz Gyula főmérnök díjmentesen végezte a munka vezetését, mint az egyházközség presbitere. A kőműves munkákat előbb Király András, majd a nálánál sokkal megbízhatóbb Kovács István végezte. A lakatosi munkákat Pajter Imre, az asztalosi munkákat Bárdos József, a bádogos munkákat Kellner János, a villanyszerelést Sárdy Lajos, a festő és mázoló munkákat Adamecz Ignác végezte. Az üvegezést a XII. ker.-i Vegyesipari Vállalat, az oltár körüli márvány burkolat készítését a Budapesti Kőfaragó KTSZ. végezte. A falikarokat Bieber Károly díszműkovács iparművész készítette. Részt vettek még az építkezésben a Lelkésznevelő Intézet teológusai, Friedrich Lajos intézet-vezető irányításával, valamint a gyülekezetek tagjai is.

Az oltárt a kereszttel és a felette lévő ólomüveg ablakot báró dr. Radvánszki Albert volt egyetemes felügyelő adományozta még a két világháború között az épülő Fébé anyaház templomának. Az oltár és a hatalmas fakereszt között egy stilizált hármashalom volt, mintegy ebből nőtt ki a kereszt. A hármashalmon felirat: „báró Radvánszky Albert ajándéka”. Az oltár lábai is hármas tagozódásúak. Ez az ajándékozáskor nem számított bűnnek, sőt !

1954. 12. 01. Ferenczy Zoltánt a Fébé segédlelkészét Rákoskeresztúrra helyezte át a püspök. Helyére Ruttkay Elemér hitoktató lelkész másodlelkésszé választását javasolta.

1955.03. 15.⁷ Az egyházvezetés, mint a templom egyik építőjének, a gyülekezet örökös használatába adta a templom épületét, és a bal oldali főfaltól jobbra eső építészeti egységet, annak minden tartozékával és épületével együtt. Ezen kívül még két szobát biztosítottak a gyülekezet rászorultjai részére. Mindezt az 1955. 03. 15-i megállapodásban rögzítették, és 1955. 03. 16-án meg is erősítették.

1955. 05. 25.⁸ Danhauser László, a Budahegyvidéki vezető gyülekezeti lelkész, levelében kérte Csonka Albert és Ruttkay Elemér püspöki hivatalból való kirendelését a budahegyvidéki gyülekezethez, mint segédlelkészeket, folyó év júl. 1-től, hogy a sok szolgálati helyet és alkalmakat zavartalanul el tudják látni. Ennek teljesítése részben meg is történt a

⁷ Megállapodás Bp. 1955.03.15. Gyül. Irattár 251/2/1955

⁸ Danhauser László levele Bp. 1955.05.25. Gyül. Irattár 1596/1955

később leírtak szerint a Budahegyvidéki Egyházközség 1955. 10. 2 napján tartott másodlélekész meghívó közgyűlésén.

1955. 06. 19. Pesthidegkúti Templomszentelés.⁹ Dr. Vető Lajos püspök, Várady Lajos esperes Danhauser László gyülekezeti lelkész és Ruttkay Elemér szolgálatával. A Pesthidegkúti Gyülekezet pásztorolását pedig Ruttkay Elemér Budahegyvidéki segédlelkészre bízták.

A templom oltárát változatlanul hagyták, úgy ahogy azt báró Radvánszky Albert ajándékozta. (Vagyis a hármashalom az oltár és a kereszt között maradt feliratostól, gondosan letakarva.) Valaki „jóakarátúan” sugott Dezséry László püspöknek, aki nagy botrányt csinált és mind Danhauser Lászlót, mind pedig a Pesthidegkúti gyülekezetet ettől kezdve irredentaként és reakcióként kezelte. Számomra később derült ki, hogy báró Radvánszky Albertnek más „bűne” is volt. Koronaőr volt, mégpedig a Koronaörség egyik legfelsőbb vezetője Országos Koronaőr, aki nem volt hajlandó átadni a Koronát sem a fasisztáknak, sem pedig a kommunistáknak. Ennek tudatában érthető, hogy miért volt akkora a felhajtás a hármashalom miatt.

Még ebben az évben (1955) a Lelkésznevelő Intézet a II. ker.-i Tanács államosítása miatt ismét költözni volt kénytelen, helyét az 1951-ben alakult, és szintén Budahegyvidékhez tartozó Budai Szeretetotthon vette át, Sztehló Gábor vezetésével. Mégpedig oly módon, hogy egy kiköltözött teológus helyére két-három fogyatékos gyermeket telepítettek. Mire a Tanács észbe kapott, az épület ismét nem üres, ráadásul olyan gyermekekkel volt teli, akikkel senki nem akar az egyházunkon kívül törődni. Ezért volt, hogy az államosítást sohasem tudták végrehajtani. Ez a pár hónap a gyülekezet életében a csaknem felhőtlen beteljesedés időszaka volt. A várva várt templom elkészült, a tulajdonjog egyházon belül rendeződött, hiszen a templom építésében való részvételt figyelembe véve örökös használatba és tulajdonba kapta az 1955-ös egyezmény alapján a gyülekezet a templomot és a baloldali falától jobbra eső részt, ami lelkészlakás kialakítására is alkalmas volt.

1955. 07. 01-től kerületünk püspökének kirendelése alapján a lelkészi szolgálatokat önálló lelkigondozóként szeretett lelkészünk, Ruttkay Elemér végezhette. Sztehló Gábor és Ruttkay Elemér kapcsolata nagyon jó volt, így a gyülekezet és a Szeretetotthon kapcsolata is jó, mindenki kölcsönösen tisztelte egymást és az egyezményt is betartották. Árnyékot csak a templomszentelésen történtek vetítettek előre az országban is zajló politikai és egyházpolitikai események fényében.

Várady Lajos helyett Muncz Frigyes lesz az espereshelyettes.

Amitől félni lehetett, az már 1955. 09. 01-én be is következett. Azért, hogy az „irredenta és reakciós” gyülekezetet és annak vezetőit ellenőrizhessék, Ruttkay Elemér pesthidegkúti megbízását két hét elteltével (1959-es lelkészi jelentés) visszavonta az egyházvezetés az ÁEH. nyomására és Groó Gyulát helyezte segédlelkészként Budahegyvidékre. Egyben a Pesthidegkútiak gondozását is őrá bízta. Groó Gyulának megtetszett a templomszenteléskor a gyülekezet és nagy lehetőséget látott benne. Tervei között szerepelt, hogy egy területileg és létszám szerint is nagy gyülekezetet hozzon létre úgy, hogy Budavárból, Óbudáról és Budahegyvidékről is lecsípett volna egy-egy darabot, és azt Pesthidegkúthoz csatolta volna Solymárral, Nagykovácsival, Adyligettel, és Budaligettel együtt. A változtatás megghiúsult a környező fővárosi nagy gyülekezetek határozott ellenállásán. Amikor mindez kiderült, Groó Gyula kevesellve az anyagiakat elegánsan távozott, fontosabb beosztásba, a Sajtó Osztályra. Mindez erősen megviselte a gyülekezetet, rontotta az egyházvezetésben a templomépítés segítése miatt épphogy kialakult bizalmat. A Szeretetotthon és a gyülekezet kapcsolata sem erősödött ettől az esettől.

1956. Muncz Frigyes espereshelyettest Danhauser László váltja az esperesi tisztségben a forradalom és szabadságharc eseményei következtében.

1957. 11. 20-án adta át Groó Gyula a lelkészi hivatalt Távozása után ismét az időközben Budahegyvidéken másodlelkésszé kinevezett Ruttkay Elemér vehette át a szegény és kicsi gyülekezet gondozását. Groó Gyula helyére Csonka Albert és Károlyi Erzsébet került segédlelkészként Budahegyvidékre. Károlyi Erzsébet nálunk is részt vett a hitoktatás szolgálatában és bibliaórákat tartott házaknál a gyülekezetben.

1957. 02. 01-én Sztehló Gábor gondnokként alkalmazta Muncz Frigyes volt kelenföldi lelkészt a Szeretetotthonban. (Muncz Frigyes a kelenföldiek id. Kendeh György politikai rehabilitációja után küldték el családotól, ahová csak kommunista politikai nyomásra kerülhetett nagynevű és a gyülekezet által megbecsült és szeretett elődje meghurcolása után.)

1958. 09. 01-én kezdte meg Ruttkay Elemér lelkész úr Pesthidegkút gondozását hivatalosan is, de ekkor már mint Budahegyvidéki másodlelkész. (1968-as Ruttkay Elemér által készített lelkészi beszámoló alapján) Ugyanebben az esztendőben 1958 október 23-án Danhauser László az őt Vető Lajos püspöktől ért méltánytalanságok miatt lemond esperesi tisztségéről. Ezzel az egyházunkban is befejeződött a teljes visszarendeződés.

1959. 01.28. Várady Lajos budavári lelkész immár másodszor esperese a Megyének.

---

⁹ A Budahegyvidéki Evang. Egyházközség Elnökségének meghívója Bp. 1955.06. Gyül. Irattár 161/1955

1959. 03. 22. Danchauer László nagytiszteletű úr utolsó hivatalos szolgálata Pesthidegkúton. Ugyanekkor használták először a templomunk padozatának ma is látható cementlapos burkolatát.

1959. 03. 13-án több sikertelen próbálkozás után egyre erősebb kommunista nyomásra eltávolították Budahegyvidék vezető lelkészét, Danhauser Lászlót.

Ezután az anyagyülekezetünk a filia támogatását is beleértve egységes akarattal Ruttkay Elemér másodlelkészt akarta vezető lelkészének megválasztani, de nem járult hozzá az egyházi főhatóság, mert Ruttkay Elemér is a „megbízhatatlanok” közé számított.

1959. 09. 20. Mivel az anyagyülekezet presbitériuma más személy jelölésében nem tudott megegyezni, ezért Káldy Zoltán 1959. 09. 20-án Zoltay Gyulát küldte ki az anyagyülekezet élére, aki Pesthidegkúton rendszeresen nem szolgált. Anyagi és erkölcsi gondok miatt 1963. 01. 26-án Zoltay Gyulát a Budahegyvidéki presbitérium eltávolította egyházjogi úton, aki bosszúból a Budahegyvidéki szolgálati lelkészlakásban maradt több éven keresztül családjával együtt. Az egyházvezetés nem mert a budahegyvidéki gyülekezet mellé állni a lakás ügyben sem. Mindezek erősen tovább csökkentették a Pesthidegkútiak amúgy sem nagy bizalmát a hivatalos egyházvezetés felé.

1960. A gyülekezet megvásárolta a ma is használt harmóniumot 12 000 Ft-ért. Szentelése 1960. 11. 13-án volt Peskó György mutatta be az új hangszert. Szintén 1960-as lelkészi beszámolója adat, hogy a 300 fő nyilvántartott létszámból (Szeretetotthonnal együtt.) 120-140 fő vállalt egyházfenntartást.

1961. A gyülekezet nagy örömeire készül a keresztelő medence.

1961-ben a Szeretetotthon éléről Szehtló Gábor fél év fizetés nélküli szabadságot kért, külföldre ment családját meglátogatni, ahol súlyosan megbetegedett és ott is maradt. Labossa Lajos helyettesítette 1961. 08. 01-től 1961. 10. 01 ig. Utána helyettük Muncz Frigyes lett az igazgató lelkész. A gyülekezet és a Szeretetotthon kapcsolata ettől kezdve megromlott, az addigi kölcsönös jó viszony az 1955-ös egyezmény be nem tartása és a Szeretetotthon területfoglalásai miatt egyre feszültebbé vált.

1963. 10. 20. Csengődy Lászlót megválasztotta az anyagyülekezet vezető lelkészének. Ezért mint Budahegyvidék vezető lelkésze, Csengődy László lett a Szeretetotthon Igazgató Tanácsának elnöke, de szavazata csak egyetlen szavazatot jelent a tanácsban, viszont a teljes pénzügyi felelősséget ő viselte.

1964-es lelkészi jelentés alapján a szolgáló presbiterek névsora: Merényi Ferenc felügyelő, Bachó Lajos, Kozák József, Kreskó Lajos, Láng Elemér, Mezei Béla, Mehlsam János,

Dr. Podharszky György és Szögi Antal presbiterek. 1958-ig id. Dávid András, Váraljai Sándor és Varga Imre is tagjuk volt. Az újabb hozzájuk megválasztott presbiteri névsor pedig: Kiss Gyula, Szabó Árpád és id. Szabó Géza. A lelkész Pesthidegkúton 98 főt látogatott, ezen kívül az anyagyülekezetből pedig kettőszázhatot.

1965. 10. 01. az Északi Egyházkerület püspöke kisegítő lelkészi szolgálatra az anyagyülekezetbe rendelte Takács József lelkészt.

Csengődy László, Ruttkay Elemér és Takács József közös, önkéntes egyezség alapján szigorú „menetrend” szerint egymást követve szolgáltak Budahegyvidéken és a hozzájuk tartozó gyülekezetekben. Pesthidegkút lelki gondozásáért továbbra is Ruttkay Elemér felelt. Követendő lenne többlelkészes gyülekezetekben az a módszer, ahogy a három egymástól mentalitásukban is teljesen különböző lelkész egymást maximálisan becsülve Istenünk ügyét szolgálta békességben.

5. A HELYZET KIÉLEZŐDÉSE

Az 1960-as évek végétől a Szeretetotthon folyamatosan foglalta el a gyülekezet területeit az országos egyházvezetés tudtával és sokszor szükség szerinti ráhatásával (lelkészi hivatal, jobb oldali épületek, a két, a gyülekezetet illető szoba, templompadrólás stb.). Örökös használatról ekkor már szó sem esett, sőt, ha valaki a gyülekezetből, vagy a lelkészek közül szólni merészelt, azt a hivatalos egyházvezetés, vagy a Szeretetotthon vezetése állami összeköttetéseiket kihasználva igyekezett elhallgattatni. Lelkészi szinten is kiéleződött a helyzet, Muncz Frigyes nem engedett betekintést a Szeretetotthon pénzügyi forgalmába, pedig jog szerint az anyagyülekezet vezetése volt a felelős az intézet pénzügyeiért is. A vitában 1966-ban Csengődy László közölte, hogy nem vállalhatja úgy a felelősséget, hogy a Szeretetotthon irataiba nem láthat bele. Emiatt Muncz Frigyes egyházi bírósághoz fordult. Amikor Csengődy

Lászlótól elkérte az egyházi bíróság az iratokat és bizonyítékait, a bíróságban rájöttek, hogy Muncz Frigyes álláspontja és vádjai tarthatatlanok. Elkenték az ügyet, nem tartottak végső tárgyalást. Nem ítélték el és nem hurcolták meg sem Csengődi Lászlót, sem pedig az őt segítő Takács Józsefet,(ami abban az időben hatalmas győzelemnek számított) és így nem kellett Muncz Frigyeset sem felelősségre vonni. „Salamoni” döntést hoztak. Szétvált a Szeretetotthon és a Budahegyvidéki Egyházközség. Ettől fogva a Szeretetotthon közvetlenül az Országos Egyházhoz tartozott. Ugyanezen ügy hatására később az összes evangélikus szeretetotthon elszámolását külön vették a gyülekezetekétől.

1967 július Budahegyvidék volt segédlelkésze Széchezy Béláné született Károlyi Erzsébet, aki gyülekezetünkben is szolgált házi bibliaórákat és hittanórákat tartva gyermekszülésben elhunyt.

1968-as lelkészi jelentés alapján a gyülekezet felügyelője Merényi Ferenc, gondnok-pénztárosa Szűcs Béla, templom gondozója Mezei Béláné, jegyzője Láng Elemér, pénzbeszedői Mehlsam János, Szijj Józsefné, Petényi Istvánné, Lukovszky Anna, Kreskó Lajos és Bogár Erzsébet voltak. A férőhelyek száma 120, + a karzat 25 fő. Az egyházfenntartásban 94 fő vállalt áldozatot, a vasárnaponkénti átlagos létszám 30 – 50 fő volt. A lelkész 78 alkalommal látogatott.

1971-ben ügyrendi megállapodás született¹⁰ a templom és a közös területek használatáról, valamint a szolgálatok elosztásáról - a további ellentétek elkerülése végett -, a Pesthidegkúti Fiókgyülekezet és a Szeretetotthon között. Évente egy előre meghirdetett presbiteri ülésen részt vett Ottlyk Ernő püspök, aki először az istentiszteleten szolgált, ezután meghallgatta a gyülekezet lelkészét és presbitereit, majd külön tárgyalta a Szeretetotthon vezetésével is. A Szeretetotthon ezt az ügyrendi megállapodást sem tartotta be, emiatt többszöri a tiltakozás történt a lelkészek és a gyülekezet részéről. Káldy Zoltán elnök püspök többször felfüggesztéssel fenyegette meg a tiltakozó lelkészeket. Ebben az esztendőben váltotta Várady Lajost a Budai Egyházmegye esperesi tisztségében Koren Emil.

1978. 08. 14-én elhunyt D. Ordass Lajos püspök úr.

1981. augusztus 31-én nyugdíjba vonult Ruttkay Elemér. Helyére folyó év november 14-én Kőszeghy Tamást D. Koren Emil esperes beiktatta a második rendes lelkészi állásba. Sajnos nem folytatódott a csodálatos együttműködés a lelkészeink között. Bár hozzánk mindhárman továbbra is szívesen jöttek és szinte egyikük sem beszélt vitáikról, mégis a gyülekezet

---

¹⁰ Kivonat a M. Evang. Egyház Orsz. Presbitériuma leiratából Bp. 1971. M. Evang. Egyh. Orsz. Levéltára 47C/1971.

ezt észrevette. Mégpedig abból, hogy a gyülekezet gondozását nem Ruttkay Elemér utódja Kőszeghy Tamás végezte, hanem Csengődy László kihirdette, hogy együtt csinálják Kőszeghy Tamással, aminek az lett a vége, hogy tulajdonképpen egyikük sem érezte sajátjának. Azonkívül megszorodtak a hirtelen időpont módosítások és a szolgálatcserék. Arra a kétségbeesett szóbeli jelzésre, hogy nagyon erősen fogy a gyülekezet létszáma, nincs látogatás és csak Takács József szolgálata maradt változatlan színvonalú, egymásra mutogatás volt a válasz. Az anyagyülekezet presbitériuma is csak azt mondta, hogy sajnos Ruttkay Elemér nem pótolható. Ne őt keressük utódjában.

A Pesthidegkúti gyülekezet fiataljai ezt a helyzetet nem nézték tétlenül, hanem Bárdossy György vezetésével egy bibliakört hoztak létre Isten segítségével Bárdossy György lakásán. Először havonta egyszer, majd az igények miatt kéthetente. A bibliakör létezéséről Csengődy László és Kőszeghy Tamás is tudott. Kérésünkre Kőszeghy Tamás több alkalommal kint is volt, csak a késői befejezések miatt nem tudott volna Hidegkútról hazautazni. Mivel mindent rendben talált, a későbbiekben Bárdossy Györgyre bízta a bibliakör vezetését.

1985. június 30-án Csengődy László is nyugdíjba vonult. Még azon a nyár végén kilátogatott nyugat-Németországban élő fiához. A kilátogatás előtti héten lakására hívta Békés Tamás és Bárdossy György presbitereket. Bárdossy György egyetemi elfoglaltsága miatt csak Békés Tamás tudott elmenni. Itt Csengődy László átadott Békés Tamásnak egy a gyülekezetet erősen érintő iratcsomag másolatot, amit titokban elutazása előtt lopva másoltatott ki az Országos Egyház irattárából. Ezek a hozzáférhetetlenül elzárt iratok tartalmazták az 1955-ös megállapodást és annak az egyházvezetés általi megerősítését. Elmondta, hogy ezeknek az iratoknak alapján vitatkozott az egyházvezetéssel, hiszen ő Fébés segédlelkészként került kapcsolatba a Pesthidegkútiakkal, és mint akkori Fébés segédlelkész személyesen látta, hogy ez a kis gyülekezet mennyi áldozatot hozott már templomáért. Csengődy László - mint a Fébé volt vezető lelkészének Czulauf Henriknek a vője - tanúsította, hogy az egyességről a Fébések olyanmire tudtak, hogy a volt ügyészük Dr. Göttche Ervin 1955. 04. 12-én saját maga készítette és terjesztette elő az egész megállapodást az evangélikus egyházegyetem tanácsa elé. Ezek miatt a tulajdonjogi viták pusztá megemlítése miatt fenyegették meg Csengődy Lászlót a felfüggesztéssel. Békés Tamás megköszönte az iratokat és megígérte Csengődy Lászlónak, hogy mint pesthidegkúti presbiter a többi presbitertestvérével együtt maximálisan megpróbálja a gyülekezet érdekeit képviselni. Egy teljes presbitériumot mégsem lehet botrány nélkül felfüggeszteni.

Csengődy László nyugalomba vonulása után az anyagyülekezet presbitériuma és elnöksége azzal a kéréssel fordult a gyülekezetünkhöz, hogy a jobb együttműködés érdekében küldjön valakit Hidegkútról az anyagyülekezet presbiteri üléseire, aki képviselni tudná a filiát és a Budahegyvidéken megszületett határozatokat ismertetni a filia presbitériumával. Két személy vállalta a kapcsolattartást, Bárdossy György és Békés Tamás.

Ugyanebben az esztendőben (1985-ben) a nyugdíjba vonult Koren Emilt Szebik Imre váltja az esperesi székben egészen püspökké választásáig.

1986-ban Csizmazia Sándor lett a Szeretetotthon igazgatója. (Muncz Frigyeszt idős kora és gazdasági összeférhetetlenség miatt nyugdíjazták 1985. 12. 31-én.) Beiktatása 1986. 04. 21-én történt. A beiktatásra sem az anyagyülekezetet, sem a hidegkútiakat, de még lelkészeit sem hívták meg. Ezt a gyülekezet annak tulajdonította, hogy a rossz kapcsolat miatt a Szeretetotthon régi vezetése nem beszélt sem az egyházvezetésnek, sem pedig utódjának a gyülekezetéről. Azt reméltük, hogy a beiktatás utáni hetekben mindez úgyszólván megoldódik, hiszen vasárnaponként csak észre lehet venni egy gyülekezet és lelkészei létezését. A rossz előérzetet erősítette, hogy templomunkat, mint a Szeretetotthon kápolnáját említették a beiktatási meghívón.

1986. 06. 23-án az Egyházközség presbiteri ülést hívott össze, melyre Takács Józsefet és Csizmazia Sándort is meghívták. A bemutatkozás után a gyülekezet vezetősége felhívta a Szeretetotthon vezetésének a figyelmét, hogy létezik (van), és sajnálatát fejezte ki, hogy az eltelt két hónap alatt ez –bár Csizmazia Sándor kétszer is hirdetett igét a gyülekezetnek-, a lelkész úrnak nem tűnt fel. Ezután Kőszeghy Tamás és a presbitérium ismertette az 1955-ös és az 1971-es megállapodást és a gyülekezet álláspontját a Szeretetotthon területfoglalásaival kapcsolatban. Csizmazia Sándor elutasító és sértett magatartást tanúsított. Azt hangoztatta, hogy a lelkészek bíztatták fel a gyülekezetet ellene. Ekkor találkozott a presbitérium először Csizmazia Sándor „legjobb védekezés a támadás” módszerével. Pedig nagy várakozással tekintettek az új vezetőségre, a Muncz féle ÁEH-s stílusú vezetés változását remélve. Egy dolog tisztázódott, hogy a gyülekezet mellőzése a beiktatáskor nem volt véletlen és azzal az egyházvezetés is egyetértett, hiszen mint köztudott, ekkor már az Országos Egyházhoz tartozott a Szeretetotthon.

1987. 05. 17-én elhunyt D. Káldy Zoltán püspök-elnök. Utódja Dr. Harmathy Béla, egyházkerületi felügyelő Farkasházy Ferenc.

1987. 11. 21-én Urunk magához szólította gyülekezetünk szeretett lelkészét Ruttkay Elemért. Váratlan volt távozása, magával vitt sok érdekes eseményt, pedig egy hónappal halá-

la előtt beszéltük meg, hogy jó lenne leírni a gyülekezet eddigi történetét. Szokásos szerénységével azt mondta, hogy erre ő alkalmatlan, de szívesen segít, ha valamelyikünk elkezdene. Ott mindjárt elmondta a templomszentelés történetét. Sajnos sok kérdésre nélküle csak töredékes választ találtunk. Mennyivel egyszerűbb lett volna vele mindent megbeszélni.

1988 nyarán a presbitérium megbeszélést kezdeményezett Szebik Imre esperes úrral, a Szeretetotthon és a gyülekezet közti vita tárgyában. Itt esperes úr kifejtette, hogy az 1955-ös megállapodást nem lehet figyelembe venni, mert szerinte akkor már államosították az ingatlant, és az egyháznak nem volt joga bárkinek odaadni. Ezt az érvet nem fogadta el a presbitérium, azzal az indokkal, hogy ilyet a kommunista állami vezetés mondhatott volna, de egy egyházi vezetőtől ez túl ÁEH.-san hangzott. Hiszen akik az egyezményt aláírták és jóváhagyták, egyik sem volt kezdő az egyházjogban. Mindegyik ismerte alaposan a Fébé és a gyülekezet történetét. Azon kívül a gyülekezet tudatos mellőzését mindez nem magyarázza.

A gyülekezet lelkészi ellátásának hiányosságait meghallgatva esperes úr megígérte, hogy egy nemrég hazatelepült lelkészt küld a gyülekezetbe, aki éppen szolgálati helyet keres. Szilas Attilának hívják, és most települt haza nyugati emigrációból. Megbeszéltük, hogy a megismerkedés érdekében Szilas Attila több szolgálatot végez a gyülekezetben a nyár folyamán vasárnaponként. Mindebből két igehirdetés lett, utána Attila többet nem jelentkezett. Mint később kiderült, Budavárban kapott lehetőséget, csak ezt „elfelejtette” ő is és az esperesi hivatal is a gyülekezettel közölni. Többet éveken keresztül nem láttuk. Ezek után a presbitérium utána nézett Szilas Attila dolgainak. Békés Tamás édesapjának barátja Hernádi Nándor nyugalmazott lelkész úr személyében, aki ekkor a Szeretetotthon lakója volt, találta meg „informátorát”. Hernádi Nándor leánya Dániában élt, abban a városban, ahol Szilas Attila szolgált lelkészként. Megtudtuk, hogy Dániában fejezte be teológiai tanulmányait, és itt kezdte lelkészi szolgálatát is. Elég hamar összetűzött a gyülekezeti presbitériummal, majd később a felsőbbiségeivel is. Több botrányt provokált a gyülekezetében, ezek miatt az egész Dániai Evangélikus Egyházból kitiltották. Így lett munkanélküli. Ezután Venezuela következett. Dániában és Venezuelában is családot alapított, mindenütt több gyermeke született. Őket hátrahagyva családi okok miatt települt haza. Ezek után kezdte érteni a gyülekezet a történeteket, és tovább nem kereste a kapcsolatot Szilas Attilával.

1988 nyárvég templomfestés + villanszerelés 73 000 Ft. a gyülekezet költségén.

1989. 02. 05-én dr. Nagy Gyula rehabilitálta Danhauser Lászlót.

1989 tavaszán bajor meghívásra a gyülekezetből Bárdossy György, Békés Tamás és Békés Tamásné a Bajor Katolikus Ökumenikus Mozgalom szervezésében megtartott Aktion

Silbemöwe-Christen für Europa” (Ezüstsirály-akció – keresztyének Európáért) nevű programja keretében három napra Schrobenhausenbe utaztak, mint a budahegyvidéki gyülekezet filiájának tagjai.

1989 nyarán Bárdossy György örömmel közölte, hogy lenne egy levelező teológiát végzett hölgy ismerőse, aki szívesen végezne hitoktatást a gyülekezetben, ha kapna valahol egy szobában szállást. Kecskés Anitának hívják, végzett pedagógus.

1989. 12. 06. Dr. Frenkl Róbert az Országos Egyház felügyelője.

1989. 12. 09. Fébé ünnep (65 éves a Fébé.)

1989. 12.31. Nyugalomba vonul dr. Nagy Gyula püspök úr.

1990. 01. hótól Kecskés Anita gyülekezeti munkatárs lett. Szállást majd később a Szeretetotthon biztosított számára a Modori úton. Munkáját díjazás nélkül szeretetből végezte. Nagyon szerették a gyerekek, sokat tanultak tőle.

1990. 01. 11. Dr. Harmati Béla püspök kérte a Szeretetotthon Igazgató Tanácsát, hogy az Ördögárok u. 9. sz. alatti főépület befejező tervét készíttesse el. Erről a Szeretetotthon sem, de az egyházvezetés sem értesítette a gyülekezetet. A Pesthidegkúti gyülekezet az egésről csak az építkezések megkezdéséből értesült. (Ha a gyülekezetet megkeresték volna, természetesen beleegyezett volna az építkezésbe, hiszen így csaknem az eredeti tervek szerinti épület készült el.)

1990. 01. 14. Bárdossy György kérte Kőszeghy Tamást, hogy rendkívüli presbiteri ülést hívjon össze, mert világi helyről megtudta, hogy a rendszerváltás előszeleként összeírják az egyház által visszaigényelni szándékolt ingatlanokat, és hogy ennek határideje nemsokára lejár. Erről egyházi oldaltól semmiféle értesítést nem kaptunk.

1990. 01. 14.¹¹ A Pesthidegkúti Fília rendkívüli presbiteri ülése határozatilag kimondta, „...*hogy a II. ker. Ördögárok u. 9. (volt szent István u.) és Báthory László u. 8. számú ingatlanon levő templomépületre, szolgálati lakásokra, melléképületekre a Magyarországi Egyházegyetem Tanácsának 1955. 03. 16-i határozata alapján tulajdonjogi igényt tartunk.*”. A beadványt megkapta a Budai Esperesi hivatal, az Északi Püspöki Hivatal és az Országos Elnökség. Válasz nem érkezett. A gyülekezet lelkésze ekkor Kőszeghy Tamás, aki a gyülekezet presbitériumával történt megegyezés alapján nem szólt bele a tulajdonjogi vitákba. A gyülekezet ezzel a megállapodással is védte lelkészét az egyházvezetéssel való összeütközéstől. A gyülekezet világi vezetése szerint jobb, ha a lelkész ezek miatt a viták miatt felülről sem támadható.

1990. 03. 13. Helyi szülői fórumot tartottak a Pesthidegkúti Petőfi Művelődési Házban, ahol egy helyi ökumenikus iskola szervezése merült fel. Itt a tiltakozó helyi kommunista párt és önkormányzati vezetők, valamint az egzisztenciájukat féltő helyi kommunista pedagógusok és az iskolát kezdeményező katolikus csoport között heves vita alakult ki, amihez hozzászólt az ökumenikus iskola ötletét és az iskolaszék megalakulását erősen támogatva Békés Tamás is. Azóta is tart a jó kapcsolat az iskola és a gyülekezet között.

1990. 03. 17. D. Szebik Imre követi dr. Nagy Gyulát a püspöki székben.

1990. 03. 21. megalakult a Máriaremete-Hidegkúti Ökumenikus Iskolaszék egyesület, melyet a Fővárosi bíróság április 19-én jegyzett be. Az iskolába jelentkezett Kecskés Anita is egyelőre napközis tanárnak.

1990. 05. Gyülekezeti szeretetvendégségen Békés Tamás szólt Kőszeghy Tamásnénak, hogy az Ökumenikus Iskolaigazgatót keres. A jelentkezés sikeres volt, Kőszeghy Tamásné, Mária az 1995-ös tanév végéig, nyugdíjba vonulásáig volt az iskola igazgatója. Az iskola elindítását és az új iskolaépület építésének szervezését végezte az iskolaszékekkel együtt.

1990. 08. 15. Békés Tamás észrevette, hogy a templomtető megrogyott az északi oldalon. Megvizsgáláskor kiderült, hogy az elkövetkező telet nem valószínű, hogy kibírná.

1990. 08. 22. Megbeszélés Csizmazia Sándor lelkész úrral. A gyülekezet részéről Bárdossy György, Békés Tamás presbiterek és Czudar Béláné felügyelő vettek részt. Templomtető: csak a legszükségesebbet csinálják, mert át lesz alakítva. Lelkészi iroda: kiüríti a Szeretetotthon, máshol rendel az orvos, és ezentúl vigyáznak a rendre. Templom: mivel Békés Tamásnak többször kellett vasárnap istentisztelet előtt sebtében javítani a harmóniumot, megígérik, hogy figyelnek rá, hogy ezután idegen ne piszkálja. Ígéret hangzik el, hogy a templomot csak templom céljára használják, valamint hogy az egyházvezetés hivatalos felszólítása után hajlandóak Kecskés Anitának egy szobát biztosítani. Lelkészlakás: Lehet, hogy Ottlik Márta segédlelkész elmegy a Szeretetotthonból, így lenne egy üres lelkészi státus. Csizmazia Sándor felajánlotta, hogy ezt a helyet betölthetné a gyülekezet hívott lelkésszel. A távlati terv az, hogy a Szeretetotthon lelkészei nem igazgatók lesznek, mert azt világi személyek is el tudják látni, hanem „csak” lelkészek, így több idő maradna a gyülekezetre. Ezt a közeledést a későbbiek elég hamar tönkre tették.

1990 késő ősze. A templomtető szerkezetét kijavította a gyülekezet úgy, hogy Müller Miklós a Budahegyvidéki anyagyülekezet felügyelője, statikus bányamérnök javaslata és tervai alapján Holl Ferenc helyi lakatosmester készítette el a vasszerelvényeket. A gyülekezet

---

¹¹ Kőszeghy Tamás beadványa Bp. 1990.01.14. Gyül. Irattár nincs iktatószám.

tagjai Bárdossy Emil, Lada József, Bárdossy György, Lada Zsolt, Szabó Géza, Békés Tamás végezték a fizikai munkát és a szerelést, az anyagiakat a Szeretetotthon biztosította. A munka sikerét a téli igen nagy mennyiségű hó elbírása igazolta. Békés Tamás és Bárdossy György ekkor még a templom padlásán látták és kezükben is tartották azt a bizonyos „hármast”, ami a templom szentelésekor a botrányt okozta. Csak akkor még nem tudták, hogy mit tartanak a kezükben. Gondosan elhelyezték az apsis padlásán, hogy ha kiderül rendeltetése és származása, elő lehessen venni. Sajnos a templom tetejének elfoglalásakor a Szeretetotthoniak kidobták.

1990. 11. elhunyt Danhauser László

1990. 11. 08. Rendkívüli presbiteri ülés, melyet a Pesthidegkútiak kértek püspök úrtól a Szeretetotthon és a gyülekezet vitájának rendezésére. Az ülésen a presbitérium nemcsak a tulajdonát kérte vissza, hanem a templom közös használatát is szerette volna szabályozottnak látni. Különösen a templom hétköznapi nem templom célú használatát vitatták. Csizmazia Sándor ismét sértődéssel válaszolt és szeretetlennek minősítette a gyülekezet presbitériumát és lelkészeit megkérdőjelezve hitüket is.

1990. 11. 10-én a püspökké választott Szabik Imre utódjával Missura Tibort iktatják be.

1991. 04. 09.¹² Csizmazia Sándor a Budai Evangélikus Szeretetotthon Igazgatótanácsának a nevében az Otthon kizárólagos tulajdonába és használatába kérte az Evangélikus Országos Presbitérium Elnökségétől a templomot, és a többi épületet. A kérés indoklásául a tulajdonviszonyok rendezetlenségéből támadható zavarokat, valamint egy „...emberileg stabil perspektíva...” hiányát hozta fel, a „...szolgálat területének ...” kérdéséről. Az Országos Presbitérium az egymás közötti rendezést javasolta a viták megoldására, valamint - a gyülekezet történetében először - felkérte a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség Pesthidegkúti Filiáját és az időközben újjá alakult Fébé Diakonissza egyesületet álláspontjának ismertetésére.

1991. 05. 16. Czudar Béláné egészségügyi gondjai miatt segítséget kér a felügyelői munka végzéséhez. Két név közül választott a presbitérium, Bárdossy György lett a helyettes felügyelő. Helyi iratterjesztés elindítása 4. 000 Ft. induló tőkével Bárdossy György kezelésével.

1991. 05. 24. Kőszeghy Tamás átadta Békés Tamásnak Csizmazia Sándor előterjesztését és az egyházvezetés gyülekezeti állásfoglalást kérő levelét.

¹² Csizmazia Sándor levele Bp. 1991.04.09. M. Evang. Egyház Orsz. Levéltára 205/7/25/1991

1991. 05. 27-én¹³ kelt levélben a Pesthidegkúti Fília ismertette állásfoglalását az Országos Presbitérium felé. Itt főképp az 1955. 03. 16-i határozatra hivatkoztak, közölték, hogy a tulajdonviszony a határozat óta rendezett, és felhívták a figyelmet arra a tényre, hogy ennek ellenére a Fíliában sohasem merült fel a kizárólagos használat kérdése.

1991. 05. 31. Bárdossy György és Békés Tamás beszélgetési időpontot kértek és kaptak Dr. Harmathy Béla elnök püspök úrtól. Ismertették püspök úrral a gyülekezet helyzetét, harcait és terveit. Kiderült, hogy teológusként ő is részt vett a templom befejezésében. Segítséget ígért és ő sem értette, hogy mitől lenne érvénytelen a régi megállapodás. Megígérte, hogy pontosan utánanéző a tényeknek.

1991. 06. 05.¹⁴ *Egveztető tárgyalás, ahol a Fília ismét leszögezte, hogy a tulajdon kérdése már rendezett (1955. 03. 16.).* a tárgyaláson részt vett a Szeretetotthon, a „Fébé” és a Pesthidegkúti Egyházközség képviselője. A Fíliát - Kőszeghy Tamással történt megegyezés értelmében - Bárdossy György és Békés Tamás képviselte. A gyülekezet álláspontját a Fébé lelkésze Madocsai Miklós is tudomásul vette, mégpedig azért, mert az akkori állapotok szerint - mint megszakítás nélküli templomhasználó és egyezség szerinti tulajdonos - egyedül a gyülekezet tudja részrehajlás nélkül továbbra is biztosítani a templom használatát mind a Szeretetotthonnak, mind pedig a Fébének.

1991. 06. 07. *Az Országos Presbitérium megerősítette az 1955-ös megállapodást,* valamint a Szeretetotthont belátható időn belül kötelezte egy lelkészlakás biztosítására a gyülekezet részére. A gyülekezet először érzett támogatást, melyet Harmathy püspök úrnak tulajdonított. Még ott az Országos Presbitériumi ülés után Csizmazia Sándor felajánlotta megoldásként - a folyosón távoztukban Békés Tamásnak, aki itt képviselte a gyülekezetet, - hogy a Szeretetotthon átad egy fővárosi lakást a gyülekezetnek. Békés Tamás közölte, hogy ezt csakis a presbitériumon keresztül lehet megbeszélni a többi rendezetlen kérdéssel együtt.

1991. 12. 30. A gyülekezet presbitériuma az új evangélikus iskoláknak forgó rendszerű iskolai támogatást határozott el. Ugyanekkor a Szeretetotthon és a gyülekezet közötti feszültségek ellenére a Gyülekezet presbitériuma a Szeretetotthon építkezésének pénzügyi támogatását határozta el, és céladomány gyűjtését hirdette meg, amit átadtak a Szeretetotthonnak. Jól tudva, hogy az építkezések a gyülekezet fejlődését is szolgálják.

---

¹³ Kőszeghy Tamás levele Bp. 1991.05.27. Gyül. Irattár n. i.

¹⁴ Veperdi Zoltán emlékeztető levele Bp. 1991.06.05. Gyül. Irattár n. i.

Az 1991. 06. 07-i megerősítés ellenére rendezésről továbbra sincs szó, az Országos Presbiteri határozat nem érvényesült. A Szeretetotthon ezek után sem lépett, erre senki sem bízta, sőt:

1992. 05. 07.¹⁵ *Eltörölték az ingatlanok államosítását. A Szeretetotthon és az Országos Egyház az 1991. 06. 07-i Országos Presbiteri döntést figyelmen kívül hagyva és a gyülekezetet ismét megkerülve, az Országos Egyházi ingatlan nyilvántartással és a II. kerületi önkormányzattal a Szeretetotthont és a templomot Országos Egyházi tulajdonba visszaigényelték, és a Szeretetotthont, mint egyetlen kezelőt terjesztették a Földhivatal felé. Erről a Filiát nem értesítették sem a szeretetotthon, sem az egyházvezetés.*

1992. 06. 11. A Szeretetotthon felvette a Sarepta nevet.

1992. 07. 26. Csengődy László lelkész úr temetése

1992. 08. 23. Az elkészült új épületszárnyat és az átalakított templom bejáratot Szebik Imre püspök úr átadta a szolgálatának. Előző nap a gyülekezet presbitériuma látva, hogy a végső rendcsinálásra már nem jutott idő és mód, egész napos segítséget szervezett a gyülekezetben. Csizmazia Sándor nagyon meglepődött, majd a nem várt segítőkkel együtt hordta gépkocsival a márvány lapokat és a sített. A gyülekezet többi tagja bent az épületben végezte az utolsó simításokat, pl. ajtózárok, küszöbök felszerelése, stb.

1992. 09. 11. Mivel a gyülekezet az államosítás megszüntetéséről nem tudott, úgy érezte, hogy a Szeretetotthon nem lépett. Egy év elteltével Békés Tamás kitartó zaklatására hajlandóak az Országos Presbitérium 1991. 06. 07-i ülés jegyzőkönyvi kivonatát elküldeni a gyülekezetnek és emlékeztetőül külön kérésre a Szeretetotthonnak is. Az államosítás törléséről ekkor sem szóltak, sem az Egyházvezetés, sem a Szeretetotthon, hanem hagyták, hogy a gyülekezet vezetői tegyék ez ügyben a felesleges köröket.

1992. 12. 20. A presbitérium megbízta Rédlí Zoltánt a Szeretetotthon egyik gondozóját az iratterjesztés végzésével.

A fiatal felnőttek biblia órájára meghívták a Szeretetotthon fiatal munkatársait Bárdosy György és Békés Tamás, de Csizmazia Sándor lelkész úr inkább szervezett a Szeretetotthonon belül egy másik alkalmat és megtiltotta nekik, hogy a gyülekezettel közös alkalmon részt vegyenek. Pedig a lányok közül többen is tartottak gyermek bibliaórákat vasárnaponként a gyülekezet kicsinyeinek.

6. ÖNÁLLÓSULÁS

1994. 03. 03-án tartott presbiteri ülésen Kőszeghy Tamás először jelezte, hogy megkereste őt Szilas Attila, mert a gyülekezettel kapcsolatos kezdeményezés ismét aktuális lenne.

---

¹⁵ Megállapodás Bp. 1992.05.07. Gyül. Irattár n. i.

Az ismert előzmények miatt ezt a presbitérium komolytalannak és tárgyalásra méltatlannak ítélte.

1994. 06. 06-án presbiteri ülést tartottak Budahegyvidéken, ahol Bárdossy György és Békés Tamás részt vettek Hidegkút képviselőjében. Itt hangzott el először, hogy nem csak Szilas Attila elképzeléséről van szó, hanem a Budaváriak megválnak Szilas Attilától (Helyére ifj. Hafenscher Károly került) és emiatt püspöki tervek részesei lettünk. Itt hangzott el, először, hogy a Budahegyvidékiek nem hajlandók kísérletezni, ők nem fogadják el Szilas Attilát segédlelkésznek sem.

1994. 06. 09. Püspöki kezdeményezésre rendkívüli presbiteri ülést tartottak az esetleges önállósulásról és a kiemelt lelkészi szolgálat megvalósításáról. Mindezt Kőszeghy Tamáson keresztül csak üzenetben közölte a gyülekezettel az egyházvezetés. Nem volt hivatalos meghívó, nincsenek előre közölt napirendi pontok. A presbitérium egy előzetes megbeszélésre számított. Helyette Szilas Attila személyével összekötött önállósulási ajánlatot és szépen csomagolt határidőt kapott, melyre azonnali döntést kértek. D. Szebik Imre püspök úr, Missura Tibor esperes úr tárgyaltak, magukkal hozva Szilas Attilát és Csizmazia Sándort a Szeretetotthon igazgatóját is. Jelen volt még a gyülekezet részéről Kőszeghy Tamás, Takács József, valamint csaknem a teljes gyülekezeti presbitérium és az anyagyülekezet megbízottjaként Csonka Géza felügyelő helyettes is. D. Szebik püspök úr mindjárt a köszöntésben elmondta, hogy azért jöttek, mert egy tapasztalt gyülekezetépítő lelkészt hoztak magukkal, aki itt is lakik a gyülekezet területén. Induljon el az önállósulás útján a gyülekezet és így kaphat kiemelt lelkészi ellátást. Mivel Szilas Attilának a gyülekezet területén van lakása, ezért püspök úr szerint a lelkészlakás kérdése is megoldódik. Közölte még, hogy kísérletről van szó, ami egy évig tartana, és hogy nem sértődik meg, ha a gyülekezet nem az ő megoldását választja. Szilas Attila jelenlétében a presbitérium nem mondhatta el, hogy a tapasztalt gyülekezetépítéssel tudják, hogy bajok vannak, hiszen Attila előző abbamaradt szolgálatait követően a gyülekezet vezetése utána nézett a dolgainak. Ezzel azonnal a püspök urat is meghazudtolták volna. Ráadásul azt is tudták, hogy Attilának azért kellett eljönnie Budavárból, hogy ifjabb Hafenscher Károly a helyére mehessen. A presbitérium, hogy mentse a várva várt kiemelt lelkészi szolgálat lehetőségét, nem mondott nemet, de igent sem. Közölték, hogy az előkészítés hiányosságai miatt ott és akkor nem dönthetnek. Újabb tárgyalást kértek. Helyzetüket nehezítette az anyagyülekezet állásfoglalása, mely szerint ők Szilas Attilát nem fogadnák segédlelkésznek sem. Ha Hidegkút leválik, megszüntetik a második lelkészi állást és nem hajlandók semmiféle kísérletezésre. Ezzel a törvény által előírt eredeti állapot visszaállítását is lehetetlenné tették. Ráadásul

Szilas Attila kérdésre válaszolva csak az eddigi szokásos szolgálatokat vállalta. A presbitérium így nem látott kiemelt szolgálatot az elhangzottakban. Sajnos ez sem a püspök úrnak, sem az esperes úrnak nem tűnt fel. A kiemelt szolgálatot csak a püspök úr és esperes úr emlegette. Szilas Attila nem. „Lényegében az eddigi szolgálatokat vállalnám. Az önállósodás nem azt jelenti, hogy a lelkész lejárja a lábát, hanem hogy a gyülekezet élni akar” közölte. Iskolai hitoktatást sem vállalta, mondván: „évfolyamonként csak két – három gyermek lenne”. A presbitérium június 23-ra kért újabb időpontot.

1994. 06. 23. Újabb tárgyalás Missura Tibor esperes vezetésével. Öszintébb tárgyalás alakult ki elég nehezen. A presbitérium Szilas Attila élettörténetének ismertetését kérte. Az általa ismert kényes részekről ekkor sem hallott semmit. A presbitérium nyíltabb tárgyalásából esperes úr megértette, hogy a gyülekezet nem fogadhatja el úgy Szilas Attilát, hogy az egyet jelent a lelkészlakás vitatott kérdésének megoldásával. A sok mellőzés és agyonhallgatás bizalmatlanná tette a gyülekezetet. A presbitérium, hogy ne mások véleménye alapján kelljen dönteni, újabb ismerkedési szolgálatokat kért augusztus elejétől október végéig. Nyomatékosan azt is kérte, hogy a Fília jogi státuszát érintetlenül hagyva november elseje után újabb tárgyalások induljanak. Ezen kívül ismét kérték fél éven belül a lelkészlakás ügyének rendezését. A határozat megfogalmazásában esperes úr személyesen segített.

1994. 08. 01-től püspök úr a gyülekezet által kért újabb próbaidő és tárgyalás nélkül Budavárból felmentette Szilas Attilát és 1994. 07. 18-án kiküldte Pesthidegkútra kiségitő lelkészi szolgálatra. Esperes urat megkérdezve kiderült, hogy püspök úr úgy hozta meg a döntést, hogy a 06. 23-i tárgyalás eredményét még tőle sem ismerte. A gyülekezet vezetése azonnal 1994. 07. 25-én levelet írt, amelyben tisztázni próbálta a püspök úr kihelyező levelében található „félreértéseket” és kérték a püspök urat, hogy az érdekeltek körében tegye meg a helyesbítést. Válasz nem érkezett. A Fília elképzelése az volt, hogy csak a tulajdon rendezése, és a feltételek biztosítása után változtatnák meg az anyagyülekezethez fűződő filia viszonyt, hiszen a gyülekezet egyetlen stabil pontja az volt a hivatalos egyházzal, hogy az anyagyülekezettel és lelkészeivel jó volt a kapcsolata. Ezzel a lépéssel az egyházvezetés, ha az anyagyülekezet feltételeit is figyelembe vesszük, mintegy leválasztotta Pesthidegkútot Budahegyvidékről, hiszen ezek után már csak jogilag volt meg sikertelenség esetén az eredeti állapot visszaállításának lehetősége. (Az anyagyülekezet egy lelkészt alkalmaz, ha Pesthidegkút elkezd a kísérletet.) A püspök úr által javasolt forma (missziós alakuló gyülekezet) jogilag ekkor még nem létezett, a zsinat még csak ekkor kezdte tárgyalni ezt a formát, mint lehetőséget. Mivel Szilas Attilát az anyagyülekezet nem fogadta el kiségitő lelkésznek sem, ezért munkáltatója vagy az egyház-

megye, vagy a püspöki hivatalon keresztül az Országos Egyház lehetett volna. Az egyházmegye nem jogi személy, és nincs alkalmazottja, ezért nem vállalta, a püspöki hivatal hallani sem akart róla, hogy ők lennének a munkáltatók. Azt erőltették, hogy mindezt oldja meg a gyülekezet, hiszen Attila itt végezte munkát. A gyülekezet viszont ekkor nem lehetett még önálló és ezért munkáltató egyházzójogilag sem, és ezzel a kör bezárult. Szilas Attila után senki sem fizetett munkáltatóként közterheket, igaz Attila kijelentette, hogy ő nem is hajlandó fizetni és külföldön sem fizetett. Mindezt a Fília presbitériuma hiába jelezte feletteseinek. A gyülekezetben a kiemelt lelkészi szolgálat reményében tudomásul vették mind a kihelyezés módszerét, mind a jogi rendezetlenséget. Azt remélték, hogy Attila csak az idegen környezet és az idegen kultúra miatt nem tudott külföldön kapcsolatot teremteni a presbiterekkel. Ezért úgy határoztak, hogy vállalják a kísérletet, de egy kikötéssel, hogy az anyagyülekezet lelkészei Kőszeghy Tamás és Takács József havonta egy alkalommal felváltva továbbra is szolgálhassanak a gyülekezetben. Hogy melyik vasárnap, azt a lelkészek megegyezésére bízta a Fília. Ennek története:

1994. 10. 20. Szilas Attila összehívott egy presbiteri ülést, ahol az újonnan megválasztott Bálint László esperes helyettesként először képviselte az egyházvezetőséget. Mivel a gyülekezet ragaszkodott a filia jogviszonyhoz, ezt az ülést még csak Kőszeghy Tamás hívhatta volna össze. A presbitérium érveit meghallgatva Bálint László félreértésnek nevezte az addigi próbálkozásokat, hiszen az akkori törvények szerint nem lehetett így az önállósulást intézni. Szilas Attila elmondta, hogy: „Talán kijelenthetjük, hogy nem a gyülekezet kérte az önállósodást. (Ilyen kérelem tudni illik nem létezett.) A püspök úr mondta a gyülekezetnek, hogy itt van egy szabad lelkész, és ez lehetőség a gyülekezet számára. Ennek ellenére a döntésnek meg kell lennie, ki kell mondani, hogy önálló akar lenni a gyülekezet.” Ezek az indulatos szavak már a régi híreket erősítették, de a kiemelt lelkészi ellátás elindítása érdekében a presbitérium elnézte az erőszakot, viszont kiemelt ellenőrzést kért. Sajnos az ellenőrzésből semmi sem valósult meg.

1994. 11. 17-én Bálint László hitelessége és kérése miatt a presbitérium igent mondott arra a kísérletre, hogy egy év próba időre vállalja Szilas Attila szolgálatát. Az önállósodásra viszont továbbra is nem volt a válasz. Ennek ellenére az 1994-es éves püspöki jelentésben már mint önállósult gyülekezet szerepelt Pesthidegkút.

Szilas Attila Szolgálatának első ideje a kölcsönös ismerkedés jegyében zajlott. Ismertettük vele a gyülekezet eddigi történetét, de nem tanúsított érdeklődést. Nagyon rövid igehirdetéseket tartott, több előkészítetlen meglepetésszerű újítást vezetett be, szinte mindenben heves vita tört ki. Nagyon szerette, ha valamivel meg tudta döbbsenteni a gyülekezetet. Teljes

volt az ellentét az anyagiakban. A gyülekezet eddig is és most is mindent díjazás nélkül, szeretetből végez. Attila mindenkinek százalékot ígért fedezet nélkül. Ezek ellenére már kezdte elfogadni a gyülekezet és a presbitérium is, hiszen látogatott és igehirdetési gondolatébresztők voltak.

1995 januártól a lelkészi irodát kizárólagos használatra visszakaptuk a szeretetotthontól. Ugyanekkor elindítjuk a Matáv felé egy üzenetrögzítő telefonállomás kérelmét.

1995. 03. 19. Szilas Attila bejelentette és a húsvéti körlevélben meg is írta, hogy a hónap első és utolsó vasárnapjain reggel 9-kor is lesz istentisztelet. A presbitérium már többször kifogásolta ezt az ötletét, hangoztatva, hogy az amúgy is kis gyülekezetet ez megosztaná. Az Evangélikus Életben mint elfogadott tény meg is jelenteti ötletét hirdetésként. Amikor számon kértük, hogy presbitéri és közgyűlési határozat nélkül hogy tehette ezt meg, Szilas Attila botránnyosan, az asztalt verve kiabálni kezdett. Békés Tamás a kiabálást leállította, majd meggyeztek, hogy az elkövetkezendő vasárnap immár lehiggadva folytatják a megbeszélést, mert akkor hó utolsó vasárnapján úgysem Attila szolgál. Sajnos időközben Csizmazia Sándor kórházba került. Amikor ezt a presbitérium megtudta, el akarták halasztani az ülés befejezését, de Szilas Attila erőltette az azonnali folytatást. Dobó György testvérünk az előző alkalommal nem volt jelen. Szilas Attila elmondta neki a történeteket és megkérdezte a véleményét. Mivel Dobó György is azon a véleményen volt, mint a többiek, ismét botránnyos üvöltözés következett. Az ünneplők már gyülekeztek az istentiszteletre. Ekkor a békesség kedvéért Békés Tamás kiküldte a presbitereket a lelkészi hivatalból, de Szilas Attila utánuk akart rohanni kiabálva. Békés Tamás leültette és megmagyarázta, hogy itt eddig sem volt és ezután sem lehet készakarva kiprovokált botránny és hogy az a legfontosabb, hogy az istentisztelet legyen megtartva. Ezek után aznap minden rendben volt.

A presbitérium panasszal fordult espereséhez és kérte Bálint Lászlót, hogy segítsen befejezni az immár kétszer is félbeszakadt ülést. Szilas Attila az esperes úr előtti beszélgetésen is ugyanúgy viselkedett mint eddig, ezért az esperes úr is alkalmatlannak minősítette a gyülekezetépítő munkára. Bálint László a presbitérium által kiválasztottakkal püspöki kihallgatást kezdeményezett. Itt ígéretet kaptak, hogy püspök úr amint talál utódot, azonnal új lelkészt kap a gyülekezet. A presbitérium, ha lehetséges fiatal lelkészt kért.

1995. 08. 15. Rihay Szabolcs segédlelkészt küldte püspök úr a Pesthidegkúti Filiába. „Első gyülekezetes” lelkész, Budavárból került a gyülekezetbe. Segédlelkész sem volt még sehol. Fiatalos lendületével a gyülekezet ifjúságát hódította meg először. Az idősek nehezen fogadták el, és ez kölcsönös. Nem értette, hogy a gyülekezet miért harcol foggal, körömmel a

lelkészlakásért, pedig ő maga a főváros közepéről járt be, nem volt saját lakása. Ugyanúgy, mint az egyházvezetés, nem értette, hogy a gyülekezet nem ingyen kér lelkészlakást, hanem vissza akarja kapni azt, ami már megvolt. (Mivel időközben olyan kicsire apadt a létszáma, saját erőből képtelen lenne ez a kis gyülekezet újra indulni.)

Rihay Szabolcs szolgálatait lassan az idősebbek is elfogadták, viták inkább a hitoktatás körül voltak, mert későn kezdte szervezni a hittanórákat és mire észbe kapott, már nem lehetett jó időpontot találni a sok iskolai egyéb különóra miatt a gyerekeknek. Aktívan részt vett az ökumenikus imahét szervezésében, hosszú idő után kapcsolatot talált más felekezetek lelkészeivel is. Megtalálta a szolgálati lehetőségeket az ökumenikus iskolában is.

1995. 06. 17-én volt a nyugdíjas lelkészek házának az alapkövetétele a Budapest II. kerület Hűvösvölgyi út 197-ben

1995. 10. 15. Harangláb szentelése volt Bálint László esperes úr szolgálatával. Az, hogy istentiszteleteink kezdetét harangszó jelezheti, Istenünk kegyelme után Csizmazia Sándor otthonigazgató lelkész úr kitartó igyekezetének volt köszönhető. A harangláb faszerkezete az udvaron a Szeretetotthonbeli építkezések miatt kivágott tölgyfából készült. A harangot Csizmazia Sándor igazgató úr egy Ózdi Evangélikus Egyházközséghez tartozó Somsály (bányatelep) nevű kis falu protestáns (református + evangélikus) templomából hozatta, mert a templomot sajnos lebontották. Ugyaninnen való a 4 db. külső – belső sekrestye ajtó, melyeket a templom belső ajtajával együtt már a külső lépcső és ajtó kialakításával egy időben még 1992-ben beépítettek. A haranglábat a Szeretetotthon készítette.

1996. 04. 24. egyházmegyei számvevőszéki vizsgálatot tartottak a gyülekezetünkben Szilas Attila bejelentése alapján. Szilas Attila még Hidegkúti lelkészsége idején előzetes bejelentés nélkül megjelent Bárdossy Zoltánné pénztárosnál, hogy ellenőrizni akarja a pénztár vezetését. Bárdossy Zoltánné nem tudta megmutatni a pénztárt, mert az Bárdossy György széfjében volt elzárva, akivel egy házban laktak, de a kulcs helyét csak Bárdossy György tudta. Kérte, hogy későbbi időpontot beszéljenek meg, amit Bárdossy Györggyel is egyeztettek. Szilas Attila megsértődött és elrohant, majd később úgy mondta el a történeteket, hogy a gyülekezetben nincs rendesen vezetve a pénzforgalom és a gyülekezet tagjai egymást ajándékozzák. Bálint László rákérdezett Kőszeghy Tamásra is, aki nem védte meg a gyülekezetet. A vizsgálat 1990 – 1995-ig ellenőrizte a könyvelést, és mindent a legnagyobb rendben talál. Ezt Bálint László a 05. 12-i közgyűlésen is bejelentette és egyben megköszönte a pénztáros Bárdossyné Beck Andrea eddigi munkáját, aki családi okokra hivatkozva kérte felmentését.

1996. 05. 12. Közgyűlés, ahol a gyülekezet hogy a jogi helyzete tisztázódjon, kimondta az egyházvezetés által kezdeményezett önállósulási szándékát, hogy missziós alakuló gyülekezetté válhasson, de feltételként a gyülekezet ismét kéri a lelkészlakás ügyének mielőbbi megoldását. Ugyanitt Csizmazia Sándor megrótta a gyülekezetet, hogy „nem szabad a sült galambot várni a lelkészlakás képében, hanem tenni is kell valamit érte”. A nyilvánvaló provokációra csak Bálint László reagált megemlítve, hogy a gyülekezet régi tulajdonát kéri vissza. Ugyanekkor Rihay Szabolcs javaslatára a közgyűlés próbaidőre megszavazta a hetenkénti úrvacsorai alkalmat, amely immár végleges lett. Ugyanekkor fogadja el a közgyűlés Dobó Györgyöt új presbiternek.

A közgyűlés után vagyonelejtár történt a gyülekezetben, s csak ekkor derült ki az Országos Egyház nyilvántartásából, hogy a II. ker. Önkormányzat, a Szeretetotthon és a M.E.E. már 1992. 05. 07-én megállapodott az ingatlan tulajdonjogáról (M.E.E.) és kezelőjéről (Szeretetotthon). Megjegyzem, hogy a kezelőt a telekkönyvbe nem jegyezték be, mert kezelőt csak állami tulajdonú ingatlanra jegyeznek!

1996. 10. 20. Presbiteri ülés, melyen egyszeri alkalommal az iratterjesztési keretet a presbitérium 10 000 Ft-tal megnöveli a nagyobb választék támogatásáért. Ugyanitt ifjúsági missziói keretet állapít meg, melyet minden évben a lelkész saját belátása szerint oszthat be, a gyülekezet gyermekeinek táborokon való részvételének segítésére. Rihay Szabolcs örömmel közölte, hogy Nagykovácsiban bibliaóra indul szerdánként.

1996.11.03.¹⁶ Ezek után a Pesthidegkúti Egyházközség levélben sokadszor kérte D. Szebik Imre püspök urat, hogy segítse őket a lelkészlakás kérdésében, utalva az Orsz. Presbitérium 1991.06.07.-i levelére. Rihay Szabolcs nem értett egyet a levél stílusával és elzárkózott annak aláírásától.

1996.11.20.¹⁷ D.Szebik Imre püspök úr válaszában javasolta, hogy az Orsz. Elnökséget kell megkeresnünk az 1991.06.07.-es határozat végrehajtása miatt.

1996. 12. 30. Kőszeghy Tamás Budahegyvidéken nyugdíjba vonult, de 1996. 12. 31-től 1997. 06. 30-ig helyettes lelkészként szolgált tovább.

1997.01.06.¹⁸ A Egyházközség Elnöksége újra megkereste a M.E.E. Országos Elnökséget az ingatlanrendezés kérelmével, valamint a gyülekezeti terem és lelkészlakás gondjával. Válasz nem érkezett.

¹⁶ A Pesthidegkúti Egyházközség levele Bp. 1996.11.03 Gyül. Irattár n. i.

¹⁷ D. Szebik Imre levele Bp. 1996.11.20. Gyül. Irattár 1094/96

¹⁸ Rihay Szabolcs kérelme Bp. 1997.01.06. Gyül. Irattár n. i.

1997. 02. 20-án Rihay Szabolcs lelkész váratlanul bejelentette, hogy a Károly Gáspár Református Egyetem nappali tagozatára jár heti 8x1,5 órát. Ehhez kért utólag engedélyt, illetve munkáltatói hozzájárulást, amit megkapott.

1997.06.18. Békés Tamás a Pesthidegkúti Filia képviselőjeként az Egyházmegyei Presbitériummal ismertette a Pesthidegkúti gyülekezet tulajdonjogi helyzetét és kérte, hogy a közgyűlés felelősen döntsön a gyülekezet önállósulásáról a történetek ismeretében.

1997. 06. 28-tól Bácskai Károly lett Budahegyvidék paróchus lelkésze. Felesége 1997. 07. 01-től ½ állásban ugyanott úgy lett segédlelkész, hogy az állásának másik felében az egyházmegye hitoktató lelkésze. Ez 1998-ban teljes állású segédlelkésziségre változott. Ezzel Budahegyvidék sem tartotta be az egy lelkészes álláspontját.

1997. 06. 31. D.Szebik Imre püspök úr megszüntette Takács József lelkész úr és Kőszeghy Tamás lelkész úr szolgálati viszonyát a Budahegyvidéki gyülekezettel. Takács József búcsú istentiszteletét szeptemberben tartották meg a Tartsay Vilmos utcában. Itt a Pesthidegkúti gyülekezet is képviseltette magát, azt kérve, hogy a kölcsönös tisztelet és megbecsülés folytatása érdekében mindketten Kőszeghy Tamás és Takács József is továbbra is végezzenek szolgálatokat a Pesthidegkúti gyülekezetben a gyülekezet lelkészével Rihay Szabolccsal egyeztetett időpontokban.

1997. 09. hó Nagykovácsiban a Nádas utcában havi egy vasárnapon Takács Béla meghívására az Aranykéz nyugdíjas ház alapítvány keretében a Romantik panzióban istentiszteleti alkalom indul!

1997. 11. 22.¹⁹ Sem az Egyházmegyei Közgyűlés sem az egyházmegye presbitériuma nem törődött a gyülekezetünket ért jogtalanságokkal, hanem az ismertetőt figyelmen kívül hagyva kérdés nélkül elfogadta az egyházvezetés által kezdeményezett kérelmet a filia önállósulásáról, így a gyülekezet missziói egyházközséggé válhatott. A gyülekezetté válás feltételeinek megvalósítására öt évet kötöttek ki.

1997. 12. hó végén Rihay Szabolcs miután már az idősek is elfogadták és megszerették, váratlanul bejelentette, hogy családi okok miatt elhagyja a Pesthidegkúti Missziói Egyházközséget. Ezt megelőzően a gyülekezet presbitériuma már észrevette, hogy valami akadódik Rihay Szabolcs szolgálatában, ezért beszélgetést kezdeményeztek vele, 1997. 12. hó közepén Dobó György, Kohut Andrásné és Békés Tamás. Itt derült ki, hogy Szabolcs kis gyermeke megszületése ellenére válik a feleségétől és elmegy a gyülekezetből. Döntése végleges. A presbitérium feladata ezek után, hogy megakadályozzák a gyülekezeti szóbeszédet és a le-

hető legcsendesebben és legaktívabban segítsék az egyházvezetést az új lelkész megtalálásában. A gyülekezet vezetésének az volt a kérése, hogy ha lehet, Szabolcs döntését csak karácsony után közöljük a gyülekezettel, hogy ne zavarja meg az ünneplést. Nagyon rossz volt, hogy az oktatási idő is derékba tört, ez még külön terhet jelentett. A presbitérium abban reménykedett, hogy közben még az ünnepek megváltoztathatják Szabolcs döntését.

1997. 12. 14 Hafenscher Károly mint a Pesthidegkúti Missziói Gyülekezetben szolgáló segédlelkész megbízott principálisa, valamint a Budai Egyházmegye (Bálint László esperes úr betegsége miatt ügyvivő) esperes helyettese a presbitérium és a gyülekezet számára váratlanul megjelent az istentiszteleten. Az istentisztelet után összehívta a még elérhető presbitereket rövid megbeszélésre. A hirdetés még nem tartalmazta a presbiteri megbeszélést, ezért a presbiterek közül többen nem tudnak a megbeszéléstről és hazamennek.

Hafenscher Károly esperes helyettes úr azzal a kéréssel fordult a jelenlévő presbiterekhez és Rihay Szabolcs segédlelkészhez, hogy Takács József lelkész úr Karácsony másodnapjára meghirdetett szolgálatától tekintsenek el. A szolgálat elvégzésére Rihay Szabolcsot kérte meg. Mindezt azzal indokolta, hogy az előző héten Takács József lelkész úr Kelenföldön végzett igehirdetése evangélikus egyházunk Szentírásos és hitvallási iratainkon alapuló tanításával nem egyezett, sőt ellenkezett, ezért zavart keltett. Emiatt a püspök úrral egyeztetve az a kérése, hogy Takács József lelkész úr szolgálatát a gyülekezet a tisztázásig mellőzze.

A gyülekezet felügyelője Czudar Béláné ezt az indoklást nem fogadta el. Takács József már hosszú ideje szolgál a gyülekezetben, inkább mindig példamutató volt a szolgálata, ezért ragaszkodik a gyülekezet is hozzá.

Békés Tamás felhívta a figyelmet, hogy jogilag a pesthidegkúti szolgálatokért Rihay Szabolcs, illetve pillanatnyilag principálisaként Hafenscher Károly felel, ezért sajnós a gyülekezet és a presbitérium ebben az ügyben nem dönthet, csak tudomásul veheti az előbb ismertett tényeket. Ráadásul egy olyan ügyben kellene állást foglalnunk, amelyben közülünk senki sem vett részt. Amennyiben Kelenföldön tényleg ilyen igehirdetés hangzott el, akkor az egyházvezetés intézkedése jogos. Mivel nálunk soha sem voltak ilyen jellegű gondok, csak azt lehet elképzelni, hogy Jóska bácsi, vagy a nézetei esetleg hirtelen megváltoztak. Ha tényleg így van, akkor intézkedni kell, ha csak félreértés, akkor is. Mindenesetre a gyülekezetet keletlenül érinti a szolgálat megváltoztatása már csak azért is, mert a körlevélben kiment a karácsonyi szolgálati rend. Ezt a dolgot hirdetni kellett, és Takács József miatt sem mindegy, hogy mi állt a hirdetésben.

---

¹⁹ Az Egyházmegyei Közgyűlés értesítése jóváhagyásról Bp. 1997.11.22. Gyűl. Irattár n. i.

Hafenscher Károly hozzátette még, hogy ez egy régen húzódó ügy beteljesedése, Takács Józsefre több helyről is érkezett panasz, többek között Budahegyvidékről, Kelenföldről és Pesthidegkútról is. Sokszor volt lekezelő a lelkészi értekezleteken lelkésztestvéreivel is.

Békés Tamás felhívta a figyelmet, hogy a tiltakozásnak most jogilag nincs semmi értelme, viszont folyamatos tájékoztatást kért a gyülekezet az ügyről és a Karácsony békessége miatt az intézkedést fájó szívvel ugyan, de tudomásul vesszük. Mivel a kelenföldi összejöveteleken közlünk senki sem volt jelen, még ezen a héten Rihay Szabolcson keresztül részletes tájékoztatást kértünk. Azt is megkérdeztük, hogy Pesthidegkútról kitől érkezhettek panasz, Hafenscher Károly Rihay Szabolcsot említette.

Burián László érvei szerint Jóska bácsi már régen szolgál a gyülekezetben, soha panaszt még nem hallott ellene. Kohut Andrásné szerint félreértés lehet a panasz mögött. Békés Tamás hangsúlyozta, hogy a gyülekezet minden tagjának van olyan kapcsolata Takács Józseffel, hogy ha valamivel nem értene egyet, vagy valamit nem értene, azt személyesen meg tudná vele beszélni és nem kellene a felettesekhez fordulnia.

A presbitériumnak az volt a kérése, hogy péntekre hívjanak össze egy presbiteri megbeszélést és addigra Rihay Szabolcs részletesebben tudja meg a körülményeket. Ott kell majd megbeszélni, hogy a gyülekezettel hogyan tudjuk következő vasárnap, - ha addig nem módosul az egyházvezetés álláspontja - közölni a szolgálat megváltozását. Akkor az előzőekben leírtak alapján már néhányan tudtuk, hogy Szabolcs ügye is eléggé fel fogja fordítani a gyülekezet békéjét, emiatt nagyon rossz volt az egybeesése a két dolognak.

1997. 12. 15.-én Békés Tamás elment Takács József lelkész úrhoz, azzal a szándékkal, hogy számon kérje, hogy miért nem értesítette a gyülekezetet a történekről és arról, hogy nem szolgálhat a gyülekezetünkben. Kiderült, hogy Takács József Békés Tamástól tudta meg, hogy a tilalom Pesthidegkútra is ki lett terjesztve. Ezután Békés Tamás felhívta telefonon Győri József egyházmegyei felügyelőt, hogy tud-e Takács József hidegkúti eltiltásáról. Ő is csak a kelenföldi esetről tudott. Arról, hogy a pesthidegkúti szolgálat mellőzését is kezdeményezték, semmit sem tudott ekkor még.

1997. 12. 19.-én a fiatal felnőttek bibliaórája után Rihay Szabolcs, Bárdossy Zoltán, Békés Tamás, Burián László és Dobó György beszámoltak egymásnak a megtudottakról és az eddig történekről. Mindannyian azon voltak leginkább megütközve, hogy éppen az érintettet Takács Józsefet nem értesítette hivatalosan senki a hidegkúti eltiltásról. Ugyanitt Dr. Burián László elvállalta, hogy az ügyben felveszi a kapcsolatot D. Szebik Imre püspök úrral. Még

azonap Rihay Szabolcs (!) telefonon hivatalosan is közölte Takács Józseffel az egyházvezetés döntését.

1997. 12. 20-án reggel Dr. Burián László előadta a presbitérium kérését püspök úrnak, hogy ez ügyben vagy jöjjön ki személyesen a gyülekezetbe, vagy írjon egy levelet, amelyben a tiltás indokait megjelöli. A püspöki válasz az volt, hogy nem is jöhet ki, és nem is írhat ilyen levelet, mert akkor ő már előzetesen állást foglalna. Püspök úr Hafenscher Károlyt hívta fel telefonon, kérve, hogy ő fogalmazzon meg egy levelet és egyben a hirdetés szövegét is. Hafenscher Károly közölte, hogy elfoglaltsága miatt Dr. Győri József fogja az egyházvezetést képviselni a megbeszélésen.

1997. 12. 20-án este rendkívüli presbiteri megbeszélést tartottunk, amely Győri József egyházmegyei felügyelő és Rihay Szabolcs kérésére a jelenlévők hozzájárulásával rendkívüli presbiteri üléssé alakult. Felügyelő úr mint kelenföldi résztvevő ismertette a történeteket az előzményekkel együtt. Szerinte az igehirdetés több ponton is az evangélikus egyházunk szentírásos és hitvallási iratainkon alapuló tanításával nem egyezett, sőt ellenkezett és ezért zavart keltett. Egy Takács Józseffel érkező testvértől kapott jegyzetet az eddig Takács Józseftől elhangzottakról, ez külön is megerősítette véleményét. Békés Tamás elmondta, hogy Takács József több sorozat igehirdetést is tartott már Pesthidegkúton és ismert szokása, hogy a sorozat kezdetén a világi újdonságokkal körülírt ismertetésekkel teszi még hangsúlyosabbá a sorozat utolsó részében elhangzó hitvallását. Dr. Burián László is elmondta, hogy a gyülekezetben eddig sohasem volt panasz Takács József igehirdetésére. Czudar Béláné felvetette, hogy közgyűlésnek kellene dönteni a szolgálatról. Békés Tamás elmagyarázta, hogy ez sajnos sem időben, sem jogilag nem megvalósítható a törvény szerint azt, hogy ki szolgál egy gyülekezetben, a paróchusi jog alapján lehet eldönteni és ezzel a joggal nem rendelkezik a közgyűlés. A presbitérium mivel az érintett nem mondhatta el érveit, azt kérte, hogy továbbra is folyamatosan értesítsék az ügyel kapcsolatban. Mert Dr. Győri József felügyelő úr sem az espereshelyettes úr által ígért levelet, sem az ígért hirdetési szöveget nem hozta magával, sőt erről a kérésről csak itt szerzett tudomást, ezért az ülés után a presbitérium maga fogalmazott meg egy hirdetést. Másnap ez is hangzott el, mert a reggel fax-on pótlólag elküldöttel összevetve Hafenscher Károly is a mienk mellett döntött. A presbitérium nem volt hajlandó egy több évtizedes igen jó kapcsolatot felrúgni egy hivatalosan máig tisztázatlan számára külső ügy miatt.

Takács József ellen az - ilyenkor az egyházunk törvényeiben előírt - eljárást a mai napig nem indították el. Pedig ilyen esetben szigorú határidőkhöz köztölt eljárást ír elő nem vé-

---

letlenül az egyházi törvénykönyv. Tárgyalás ugyan történt, de csak azért, mert Takács József az ügy tisztázása érdekében maga indított maga ellen eljárást.

1997 karácsony: Takács József helyett a szolgálatot Rihay Szabolcs felkérésére Csizmazia Sándor végezte el. A gyülekezetből többen a gyülekezet vezetésén kérték számon Takács József ígért szolgálatának elmaradását.

1997. 12. 30. Csizmazia Sándor nyugalomba vonult, és mint megbízott igazgató 1998. 06. 30-ig tovább szolgált.

1998. 01. 11. Rihay Szabolcs elbúcsúzott a gyülekezettől. Bár a gyülekezet vezetése és Rihay Szabolcs is igyekeztek mindezt a lehető legfelelősebb és legőszintébb módon és csendesen kezelni, a gyülekezetet, de főleg az ifjúságot mégis mindez nagyon megviselte. Az idősebbek a Takács József elmaradt szolgálata és a Rihay ügy miatt, a fiatalok a Rihay ügy miatt voltak zaklatottak.

1998. 01. 12-én Toperczer Oszkár Pesthidegkút történetének megírója, a gyülekezet tagja volt budavári presbiter⁸³ éves korában meghalt.

1998.01.15.²⁰ Fodor Viktort helyettes lelkészként visszamenőlegesen datálva kiküldte D. Szebik Imre püspök a gyülekezethez. (ekkor még javában keresik Szabolcs utódját.)

1998.01.27.²¹ Rendkívüli presbiteri ülés. Fodor Viktor lelkész bemutatása. Fodor Viktor eddig kórházlelkész volt Budapesten és ő maga is gyülekezetet keresett. Fél év próbaidőre lett kiküldve a gyülekezethez. Ő maga kórházlelkészi szolgálati lakásban él feleségével.

---

²⁰ Békés Tamás levele Bp. é.n. Gyül. Irattár n.i.

²¹ u.o.

7. TULAJDONVISZONYOK RENDEZŐDÉSE

1998.03.29.²² Újabb kérelem a M.E.E. Országos Elnöksége felé az 1997.01.10-én intézett kérelem megerősítésére.

1998. 05. 31. A gyülekezet presbitériuma a gyülekezettel egyetértésben kéri püspök úrtól Fodor Viktor lelkész úr szolgálati idejének meghosszabbítását Pesthidegkúton.

1998. 06. 03. Urunk magához szólította Bárdossy György helyettes felügyelőt. Temetése 1998. 06. 16.-án a gyászoló hozzátartozók és a gyászoló gyülekezet kíséretében Fodor Viktor szolgálatával történt. Nagy vesztesége gyülekezetünknek eddigi civil lelki vezetőjének és aktív - Istenünk ügyét példamutatóan szolgáló – gyülekezeti vezetőjének eltávozása. A felsőbb egyházi munkákban is példamutatóan kivette részét. Részt vett a rendszerváltás idején a Mevisz szervezésében, tanított szociológiát a teológiánkon, segítette szerkeszteni a Protestáns Szemlét és főszerkesztője lett a Credó című evangélikus folyóiratnak.

1998. 06. 18. Utoljára megbeszélés Csizmazia Sándor megbízott otthonigazgatóval a Szeretetotthonban. Jelen vannak rajta kívül Dr. Burián László, Dobó György, Békés Tamás, akik megbeszélést kezdeményeztek utolsó kísérletként a Szeretetotthon és a gyülekezet tulaj-

---

²² A Pesthidegkúti Gyülekezet kérelme Bp. 1998.03.29. Gyül. Irattár n. i.

donviszonyainak tisztázása érdekében. A megbeszélés nagyon kemény volt, már-már azt hittük megszakad a szokott módon, de meg tudtuk végre értetni, hogy a gyülekezetnek nem az a célja, hogy a Szeretetotthont tönkre tegye, hanem hogy a jogos tulajdonát visszacapva legalább az esélyét megőrizze a megmaradásának. Sikerült tisztázni, hogy legalább azt ismerje el a Szeretetotthon búcsúzó vezetőjeként, hogy a gyülekezet kérése jogos. Ettől a megbeszéléstől kezdve gyökeresen megváltozott a gyülekezet és Csizmazia Sándor lelkész úr kapcsolata. Mivel lakhelye szerint is a gyülekezetünk tagja maradt, visszavonulása után bekapcsolódott a gyülekezet életébe. Sokat segített a Szeretetotthon és a gyülekezet jó viszonyának kialakításában érdekeink képviselőjét segítve. Sokat segített egészen hirtelen jött súlyos betegségéig és haláláig Fodor Viktor lelkész úrnak is a helyettesítésekben és a temetésekben. Nagyon sajnáltuk, hogy nem előbb történt ez a változás.

1998. 06. 21. Sztojanovics András D.Szebik Imre püspök úr beiktatta szolgálatába.

1998.09.02.²³ Válasz érkezett az 1998. 03. 29-i kérelemre, mely megerősítette a Pesthidegkúti Gyülekezet használati jogát a templomra nézve.

1998.09.18. Elhunyt Lada József presbiter testvérünk.

1998.10.18.²⁴ A Pesthidegkúti Egyházközség ismételten levelet írt D. Szebik Imre püspök úrnak a lelkészlakás ügyének kapcsán, mivel elhunyt helyettes felügyelőnk (Bárdossy György) és testvérének eladó ingatlanát (Bp. II. ker. Zsíroshegyi út 47.) szeretnék megvásárolni erre a célra. Ehhez kértük az Országos Elnökség támogatását.

1998. 11. 13. Fodor Viktor lelkész úr levélben értesítette püspök urat a lehetőségről.

1998. 11. 04. Értesítés, hogy 1997. 11. 22-én a Budai Egyházmegye jóvá hagyta a Pesthidegkúti Missziói Egyházközség megalakulását, melyet a filia püspöki kezdeményezésre még 1996. 05. 12-én indított.

1998. 11. 26. A presbitérium egyhangúlag megszavazta a Bárdossy Zoltán által felajánlott lakás lelkészlakásként való megvásárlását és egyben kérte az Országos elnökség döntését, valamint a Szeretetotthon segítségét. Ugyanekkor Fodor Viktor lelkész úr bejelentette, hogy Czudar Béláné felügyelőnk általa közli, hogy egészségügyi okok miatt nem tudja tovább felügyelői tisztjét betölteni. Mivel a 2000-ben kötelező tisztújításig még egy év van és a presbitérium létszáma is megfogyatkozott, új tisztségviselőket kellett választani. A lelkész úr bejelentette, hogy Czudar Béláné Békés Tamást javasolja utódjának, Szögi Ferencet felügyelő helyettesnek és Dobó Györgyöt gondnoknak. Továbbá Fodor Viktor lelkész úr javaslatot tett

²³ Dr. Görög Tibor levele Bp.1998.09.02. Gyül. Irattár n. i.

²⁴ A Pesthidegkúti Egyházközség levele Bp. 1998.10.18. Gyül. Irattár n. i.

Lukács János és Koren Péter jelölésére. Bárdossy Zoltán javaslatára Csanády Istvánt és feleségét Csanádyné M. Gizellát is a jelöltek közé vette a presbitérium.

1998. 11. 29. D.Szebik Imre püspök úr látogatása és helyszíni szemléje. A gyülekezet részéről Burián László, Kovács Jenő, Bárdossy család és Békés Tamás volt jelen. Sötét volt és szakadt az eső. Püspök úr sokallta az árat, megpróbált lejjebb menni. A jelen lévők közölték, hogy az itteni árnál ez jóval alacsonyabb és hogy csak telek ár, amiért még épületet is kapunk, így csak megköszönhetjük, hogy ilyen kedvezően kínálják. A presbiterek féltek, hogy az alkudozás miatt meghiúsulhat a kedvező helyű és árú ingatlan megszerzése.

A rövid vita után megegyezés történt, püspök úr szerint a gyülekezet két millió Ft-t, a Szeretetotthon is két millió Ft-t fizet, a többi tizenkét millió Ft-t pedig az Országos Egyház próbálja előteremteni. Mindezt csak a későbbi elnökségi ülés dönthette el.

1999.12. 22-én megkötötte a Bárdossy család és a gyülekezet az adásvételi szerződést.

1999. 03. 02. Az új tisztségviselőket a gyülekezeti közgyűlés megválasztotta.

Mégpedig Czudar Bélánét tiszteletbeli felügyelővé, Békés Tamást felügyelővé, Szögi Ferencet felügyelő helyettesé, Dobó Györgyöt gondnokká, Csanády Istvánt, Csanádyné M. Gizellát, Koren Pétert és Lukács Jánost presbiterré.

1999.03.05-én²⁵ kelt megállapodás véglegesen rögzítette a tulajdonjogi viszonyokat a gyülekezet és a szeretetotthon között. Eszerint az Egyházközség lemond a Szeretetotthonnal szemben támasztott tulajdonjogi igényéről, mert 1998 decemberében a gyülekezet az Országos Egyház és a Szeretetotthon segítségével a Zsíroshegyi út 47 szám alatt ingatlant vásárolhatott lelkészlakás és gyülekezeti terem részére. Emiatt a tulajdonjogi igény okafogyottá válik, valamint Sztojanovics András otthonigazgató csak így hajlandó a püspök úr által meghatározott ráeső részt kifizetni. Egyben a gyülekezet lemondott a Szeretetotthonbeli lelkészi hivatal, a gyülekezeti terem, és a hitoktatói helyiség használati jogáról is. Ugyanakkor a gyülekezet templomépítésben való részvételét figyelembe véve továbbra is használja a templomát istentiszteletek tartására, és a Szeretetotthon közvetlen az alkalmak előtt, az alkalmak alatt és után biztosít egy-egy helyiséget a lelkész számára, valamint az alkalmakkal azonos időpontban a gyermekbiblia óra számára. Ezen kívül összesen két szobában soronkívüliséget élvez a gyülekezet jelöltje a felvételnél. Igény esetén a kisiskolásoknak is biztosítanak heti egy alkalommal hitoktatásra alkalmas helyiséget.

1999. 04. 10. Isten nevében elkezdte a gyülekezet a lelkészlakás és a lelkészi hivatal átépítését és felújítását. Mindehhez vissza nem térítendő támogatásként 4 millió Ft-t az ön-

kormányzat és Fodor Viktor lelkész előző sváb-hegyi szolgálati lakásának határidős kiürítése érdekében 500 ezer Ft-t (Ludas Matyi I.) az Országos Egyház adott a gyülekezetnek. Az első árajánlatnál kiderült, hogy ha mindent csináltatunk, akkor a tervezett felújításnak nagy részét el kellene hagyni. Ezért a gyülekezet elvállalta, hogy amit lehet saját erőből készít el és a kapott pénzt építőanyagra költik. Az első évben elvégzett munkák a következők voltak: Teljes tetőszerkezet felújítása és szükséges átalakítása, a házban eredetileg megépített különálló lakások helyiségeinek összevonásával átépítésével a lelkészlakás megnagyobbítása, az öreg épülethez régebben hozzátoldott toldalék épületrész elférgesedett födémének cseréje, padlók lehetséges felújítása, az újonnan átépített részekben (konyha, WC, előszoba, új szoba) új víz- és hőszigeteléssel ellátott új padló burkolatok kialakítása, lelkészlakás bejárata elé új hőszigetelő előtér kialakítása (benne az áthelyezett gázórával), udvari nyílászárók korszerű műanyagra cserélése, gáz bevezetése a konyhába, fűtés, vízvezeték teljes felújítása, szennyvízcsatorna utcai és udvari bekötése, lelkészi hivatal új előterének kialakítása, teljes elektromos felújítás új színhelyes réz vezetékekkel, forrasztott kötésekkel, teljes festés és mázolás, későbbi gyülekezeti teremhez és a lelkészlakáshoz új kazánház kialakítása, benne gyülekezeti mosdó, bojler, valamint mosogató és kétlapos rezsó helyének kialakítása. A gyülekezet apraja, nagyja ott serénykedett, hogy lelkészünk lakását időben, fűthetően, használhatóan megkaphassa.

1999. 05. 16. Az új tisztségviselők beiktatása.

1999.²⁶ Problémák vannak Fodor Viktor gyülekezeti lelkész díjazásával kapcsolatban, mert Fodor Viktor nem kapta meg az elmúlt évben azt a megígért összeget, mely szolgálataiért Hafenschér Károllyal és a gyülekezet presbitériumával történt megállapodás alapján járt volna. Békés Tamás presbiter ezért kérelmet írt Szeverényi János esperes úrnak a helyzet rendezése miatt. Sajnos esperes úrral is elfogadható indok nélkül azt közli Szemerei Zoltán, hogy az összeg nem jár. Fodor Viktor nagyvonalúan nem vitatja tovább az ügyet, és Ludas Matyi történetére hivatkozva kéri a gyülekezet vezetőségét, hogy zárja le az ügyet.

1999. 11. 04. a Budai Egyházmegye jóvá hagyta az önálló anyagyülekezetté válásukat. (A templomon kívüli feltételek, a lelkészlakás, a gyülekezeti terem és lelkészi hivatal is megvalósultak)

1999. 11. 13-án lelkészlakás felszentelése D. Szabik Imre püspök úr szolgálatával.

1999. 11. 17. az anyagyülekezetté válást az Északi Evangélikus Egyházkerület is elfogadta és 1999. 12. 01-től tekinti érvényesnek.

²⁵ Megállapodás Bp. 1999.03.05. Gyül. Irattár n. i.

²⁶ Békés Tamás levele Bp. é.n. Gyül. Irattár n.i.

1999. 11. 28. közgyűlés a 2000. évre előírt kötelező tisztújítás miatt. 5 tagú jelölő bizottság választása: Czudar Béláné, Lada Józsefné, Bárdossy Emilné, Kovács Jenőné és Dobóné Kiss Ildikó személyében. A jelölt állítás határideje 2000. 01. 31.

2000. évben az önkormányzati támogatás 5 millió Ft., az Országos Egyház által adott pedig 1 millió Ft. (Ludas Matyi II.) Ez az összeg és az Áfa visszatérítés tette lehetővé, hogy a már elkészült lelkészi hivatal és a hitoktatásra, valamint a kisebb összejövetelekre alkalmas imaterem után egy gyülekezeti terem is elkészíthetessünk. A teljes épületet csináltattuk, mert a gyülekezet fizikai munkásainak többsége vagy megbetegedett, vagy idő híján nem tudott már részt venni az építkezésekben. 2000 őszére készül el az új terem, az udvar térburkolatának egy részével együtt.

2000. 03. 19. Gyülekezeti közgyűlés, melyen döntenek Fodor Viktor jelölés útján történő megválasztásáról egyben egyetlen jelöltként egyhangúlag Fodor Viktort jelöli. Ugyanitt megválasztják az egyházközség nemlelkészi tisztségviselőit is. Ezen a napon jelenti be Dr. Győri József egyházmegyei felügyelő, hogy a gyülekezet a bajor egyháztól szolgálati gépkocsit kap ajándékba. (Ludas Matyi III.) A közgyűlés ugyanakkor esperessé Szeverényi Jánost, Dr. Győri Józsefet pedig egyházmegyei felügyelővé jelöli. A megválasztott új gyülekezeti tisztségviselők: Czudar Béláné tiszteletbeli felügyelő, Békés Tamás felügyelő, Szögi Ferenc felügyelő helyettes számvevőszéki elnök, Dobó György gondnok jegyző, Békés Tamásné kántor, Bárdossyné Beck Andrea jegyző, Kohut Andrásné egyházközségi könyvelő, Szabó Géza né egyházközségi pénztáros, Bárdossy Zoltán számvevőszéki tag, Dr. Lukács János számvevőszéki tag, Páli Sándor számvevőszéki tag, Bárdossy Emil presbiter, Dr. Burián László presbiter, Kis Péter presbiter, Koren Péter presbiter, Kovács Jenő presbiter, Pós Gábor presbiter és Szabó Géza presbiter.

2000. 04. 16. A kötelező tisztújítás megválasztottjainak beiktatása egyben az önállóvá vált egyházközség első megválasztott képviselőinek beiktatását jelentette.

2000. 11. 16. Az önkormányzattól kapott pénzzel olyan jól gazdálkodtunk, hogy elkezdhattük a melléképületünk felújítását is. A felújítás megkezdésekor derült ki, hogy jobban járunk, ha az egészet újra építjük. A régi épületből tulajdonképpen csak a tető hullámpala burkolatát tudtuk felhasználni. Mivel hosszú és enyhe ősz volt, sikerült még egy újabb udvari rész térburkolatát is elkészíteni.

2000.12. 09. Fodor Viktor lelkészt a Pesthidegkúti Evangélikus Egyházközség paróchus lelkészévé beiktatja Szeverényi János esperes.

2001. 03. 28 Elhunyt Bárdossy Emil presbiter testvérünk. Halála előtti héten presbiteri

---

ülést tartottunk a templomunkban. Emil bácsit félreértés miatt a Zsíroshegyi útra hozták autóval és a meghirdetettnél korábban. Volt ideje megnézni a felújított épületeket és kertet és nagyon tetszett neki. Akkor még senki sem gondolta, hogy mindezt Emil bácsi utoljára látta.

2001. 10. 01. D.Szebik Imre püspök úr lezártta nyilvánítja Takács József lelkész úr elleni tilalmat azzal, hogy megállapítja, hogy a neki írásban megküldött igehirdetésben nem talált elítélendőt.

2001. Önkormányzatunktól 2 millió Ft-t kaptunk a templom kihangosítására, a Zsíroshegyi u. 47-ben pedig utcai parkolóhely létesítéséhez az árok befedésével, és az udvari térburkolat teljes befejezésére.

2002. Önkormányzatunktól 1 millió Ft-t kaptunk a bal oldali kerítés felújítására. Bár jog szerint ennek a kerítésnek a rendbetétele nem a gyülekezetet terheli, azért kértük az önkormányzat segítségét, mert idős szomszédaink nem tudnának kötelességüknek eleget tenni. A kerítés 2002 júliusban készült el.

ZÁRÓ GONDOLATOK

Gyülekezetünk történetét úgy írtam meg, ahogyan azt a gyülekezet és lelkészei innen alulról látták, minden bántó szándék nélkül. Talán az utókor okul botladozásainkból, ugyanakkor remélem erőt is merít, mert Istenünk kegyelmének, a kitartó imádságoknak és a kitartó, fegyelmezett a gyülekezetért való kiállásnak köszönhető, hogy még maradt evangélikus gyülekezeti tag Pesthidegkúton, sőt gyarapszik számunk.

Sajnos annyi rosszat élt át és annyi rosszat láthatott az egyházunkban gyülekezetünk, hogy sokan bevallásuk szerint legszívesebben otthagyták volna egyházunkat, ha találtak volna jobbat helyette. A régi gyülekezet és lelkészei többségükben már meghaltak, és szinte csak újak vannak. Nagy a felelősségünk, hogy újra ne botránkoztassuk meg őket, az újakat, nehogy miattunk Istenüktől és egyházunktól is elforduljanak.

Sokszor megfordult a fejemben, hogy jobb lenne talán le sem írni a történeteket, nehogy illetéktelen kezekben visszaélhessenek vele, de nem tudtam abbahagyni, mert nagyon érdekes volt átélni ismét immár összefüggéseiben látva a történeteket.

A legnehezebben azt élte meg a gyülekezet, hogy szinte nem volt különbség a világi és az egyházi ügyintézés között, pedig a hivatalos egyháztól egészen mást várt volna egy gyülekezeti közösség. Mint történetünk bizonyítja beadványainkat a törvények ellenére válaszra sem méltatták, vagy ha igen, abban sem volt köszönet, mert csak bizonyos nekik tetsző kiragadott részekre válaszoltak sokszor teljesen ellentétesen a gyülekezet által kértektől.

Azt is nehéz elfogadni, hogy egyházunk régi vezetősége által kimondott és az országos presbitérium által újonnan is megerősített határozatokat későbbi egyházvezetés érvénytelennek mondhat. Ha ezt egy világi hatalom tenné, attól akkoriban nem is várhattunk volna mást.

Most a kutatások alatt derült ki, hogy annyira együtt volt a gyülekezet a Fébével, hogy nem csak együtt építették a templomot, de még a lelkészi díjlevelet is közösen állapították meg Zulauf Henrik számára. Ezért is döntöttek úgy elődeink, hogy a gyülekezetet illeti meg a tulajdonjog és az örökös használat joga.

A Takács József lelkész úr sorsa még jobban elbizonytalanító. A gyülekezet ez ügyben is kiszolgáltatottként sodródna, ha nem a békességet szolgálná. Mi nem foglalhatunk állást egy olyan ügyben, ahol nem volt közülünk senki jelen. A hivatalos egyházunktól kapott tájékoztatások egymásnak is ellentmondóak, a gyülekezet viszont kitart a több évtizeden át megbecsült nyugdíjas lelkésze mellett, mégpedig úgy, hogy egyik félnek sem segít haragudni! Hogy teheti azt napjainkban egy országos egyházi intézmény és elnöksége, hogy nem tartja be a számára is napra pontosan előírt törvényeket? Ezzel mintegy támogatja a vádaskodást, jogtalanságba kényszeríti a jogot, úgy, hogy a törvényt épp a törvényhozó nem tartja be. Azonkívül hogy történhet meg, hogy egy róla szóló döntésről maga az érintett csak utánjárással, kerülő úton szerezhet tudomást. Az ilyen eljárással még a védekezés lehetőségét is elveszik tőle. Ha nem változtattatunk ezeken a módszereken, csak idő kérdése, hogy ki mikor kerülhet ugyanilyen helyzetbe! Azt hiszem, hogy sürgős beavatkozást kíván az egyházi bíróságok működtetése.

A mai napig úgy látszik, mintha a Pesthidegkúti gyülekezet állandóan szemben állna a hivatalos egyházzal. Ha figyelmesen elolvassák a történetünket, a gyülekezet mindvégig azon munkálkodott, hogy itt Hidegkúton is minél többeknek hangozhasson rendszeresen Istenünk igéje. Mindvégig csakis ezt képviselte, ennek igyekeztünk a feltételeit megteremteni. Talán azt is meg lehet látni, mennyire türelmesen és tudatosan kezelte a gyülekezet mindenkori vezetése a Szeretetotthon és a Pesthidegkúti gyülekezet közös sorsát.

Istenünk csodája, hogy mindaz az elkeseredettség, sokszor hitetlenség amellyel ügyünket intézzük, végül mégis jóra fordul és Urunk dicsőségét hirdetheti. Mindezt legalább akkora csodának éltük meg, mint annak idején hazánk függetlenségének megvalósulását. Már csak az a kérdés, hogy tudunk-e élni a kapott lehetőségekkel, tudjuk-e Istenünk ügyét és dicsőségét szolgálni?

Ha szigorúan vesszük, ez a történet inkább egyháztörténet, mert a gyülekezet minden napjainak történései a küzdelmek mellett eltörpültek. Akikkel tudtam interjút készíteni, sajnos

---

a gyülekezet tagjaira név szerint nem emlékeztek, ma már csak a nagy összefüggéseket tudták elmondani. Az volt a megnyugtató, hogy mindenki egységes egyetértő gyülekezetként emlegette a pesthidegkútiakat és ezt nagyon jó volt hallani. Nem a nevek a fontosak, hanem az ügy, amiért küzdöttek, mégpedig Istenünk dicsősége és hitünk továbbadása!

RÖVIDÍTÉSEK:

AEH.: Állami Egyházügyi Hivatal.

M.E.E.: Magyarországi Evangélikus Egyház.

Gyül. Irattár: Gyülekezeti Irattár.

n. i.: Nincs iktatószám.

u. o.: Ugyanott.

FÜGGELÉK

Gyülekezetünkben rendszeresen szolgált lelkészeink:

MOHR HENRIK óbudai lelkész, aki mint Óbuda szórványát látogatja a gyülekezetet

ZULAUF HENRIK 1933-tól a Fébé titkára, 1938. 02. 26-tól a Fébé lelkésze, ő gondozza és szervezi fiáivá a gyülekezetet és az ő szolgálata alatt kezdődik a templom építése.

FERENCZY ZOLTÁN 1946. 12. 01-től Fébé segédlelkésze 2 évig, majd elnyeri az Egyházak Világtanácsa ösztöndíját és 1948 – 49 éveket külföldön tölti. Rákoskeresztúrra (Rákoshegyre) helyezik 1954. 12. 01-én.

CSENGŐDY LÁSZLÓ 1948-tól a Fébé segédlelkésze annak feloszlásáig. Később Budahegyvidék megválasztott paróchus lelkészeként szolgál nálunk is nyugdíjba vonulásáig. Igehirdetései a logikus gondolkodást tárták elénk a Krisztus urunkhoz vezető út iránytűjeként. Határozottságát céltudatosságát pontosságát lelkésztársai is méltányolták.

RUTTKAY ELEMÉR A gyülekezet őt tekintette paróchus lelkészenek, ő végezte a hitoktatásokat, a konfirmandusok felkészítését, ő végezte a lehetőség szerinti családlátogatásokat, ő vezette a presbiteri üléseket nyugdíjazásáig. Krisztus urunkra mutató prédikációit, szerénységét, alázatát még ma is példaképpen emlegetik a gyülekezet tagjai.

TAKÁCS JÓZSEF A hivatalosan kíséretadó lelkészként nálunk szolgáló lelkészt a gyülekezet saját lelkészeként fogadta be. Prédikációi, sorozatai, példamutatóan kemény kiállása még a gyülekezet legrosszabb idején is nagy létszámú gyülekezetet vonzott. A három „nagy” közül (Csengődy, Ruttkay, Takács) őt még hallgathatjuk, mert sokak öröme ma is vállal szolgálatot. A gyülekezet nagyobb része ma sem tudja megemészteni a szeretett idős lelképásztortát ért méltánytalanságot.

KŐSZEGHY TAMÁS Ruttkay Elemér utódjaként került hozzánk. Érdekes igehirdetési stílusát csak lassan szokta meg a gyülekezet, de szelídségét, alaposágát megkedvelték. Ruttkay Elemér távozása után ő kapta meg a pesthidegkúti gyülekezet gondozását. Ez egészen addig működött, míg Csengődy László lelkész úrral nem döntöttek úgy, hogy ketten gondozzák a pesthidegkútiakat az anyagyülekezet mellett. Először a gyerekek szerették meg szelídsége és türelme miatt. Feleségének Kőszeghy Tamásnénak Máriának is sokat köszönhet a gyülekezet és Pesthidegkút vonzáskörzete az Ökumenikus Iskola megszervezéséért. Miután Csengődy László nyugdíjba vonult, Kőszeghy Tamás egyedül nehezen jutott ki a rengeteg anyagyülekezeti munka mellett a kis fiába.

SZILAS ATTILA Nehéz pár szóban összefoglalni „eseménydús” kapcsolatunkat. Rövid igehirdetéseinek gondolatébresztők voltak, szerette meglepni a gyülekezetet, pl. egyszer dán lelkészi ruhában jelent meg egy szeretetvendégségen. Sajnálatos, hogy a presbitériumokat ellenségként kezelte mind nálunk, mind előző gyülekezeteiben.

RIHAY SZABOLCS Fialal lendülettel hamar meghódította az ifjúságot, viszont egy ideig nem tudott mit kezdeni az idősekkel. Ő vezette be a minden heti úrvacsorát. A gyülekezet ifjúságának egy része még ma sem emésztette meg eltávozását és annak okát. Kár, hogy így végződött éppen hogy elindult kapcsolatunk.

FODOR VIKTOR Nagyon nehéz körülmények között vette át a szolgálatot. A gyülekezetet erősen megrázta a Takács ügy és Rihay Szabolcs távozása is. Bár rendeződni látszott a Szeretetotthon és a gyülekezet kapcsolata, de biztos, hogy Viktor alkalmazkodó képessége és nagyvonalú ügykezelése is a békességet szolgálja.

BÖRÖCZ ENIKŐ Budahegyvidéki segédlelkészként szolgált nálunk. Igehirdetése felérték eleinte egy-egy tudományos értekezéssel. Kérésünkre, hogy legyen tekintettel az otthonlakókra és az idősekre is, meghallgatásra talált. Igen érdekes gondolatébresztő szolgáltatokra emlékszünk. Az Országos Levéltárba távozott tudományos munkatársnak.

BUCZOLICH MÁRTA Mint Budahegyvidéki segédlelkész került kapcsolatba a gyülekezettel. Szívesen hallgattuk felkészült igehirdetéseit. Sajnálta a gyülekezetet, hogy Sopronba távozott.

DONÁTH LÁSZLÓ Szintén Budahegyvidéki segédlelkészként és csak ritkán, rövid ideig szolgált nálunk. Főleg ószövetségi igehirdetése voltak figyelemre méltóak, de a gyülekezet nem fogadta el igazán.

A Szeretetotthonban, illetve a Lelkésznevelő Intézetben szolgált lelkészek:

VÖRÖS IMRE A felosztatott Fébé után itt működő Lelkésznevelő Intézet vezetője.

FRIDRICH LAJOS Vörös Imrét követi a Lelkésznevelő Intézet élén, annak áthelyezése után, az intézet elköltözéséig.

SZTEHLÓ GÁBOR. 1951-ben kerül a Budai Szeretetotthon élére, ahol 1961-ig szolgál. A mindenkori üldözötteket segíti, amiért a mindenkori hatalommal kerül törvényszerűen

szembe. Ő maga is üldözötté válik, családja is kettészakad, annak egyesítése miatt távozik külföldre.

MUNCZ FRIGYES 1957. 02. 01-én- kerül a Szeretetotthonba, Kelenföldről történt el-
küldésekor (A Kelenföldiek id. Kendeh György politikai rehabilitációja után küldik el csalá-
dostól, mert kommunista politikai nyomásra kerülhetett csak nagynevű elődje helyére.) Ezért
Sztehló Gábor először csak gondnokként tudta alkalmazni, akinek távozása után röviddel, (
Előbb LABOSSA LAJOS megbízott lelkészként fél évig igazgatja az Otthont, amíg végleg
eldől, hogy Stehló Gábor nem jön, jöhet vissza az otthon élére) 1961.10. 01-től Muncz Fri-
gyes, az otthon addigi gondnoka veszi át a Szeretetotthon vezetését egészen 1985. 12. 31-ig
nyugdíjba vonulásáig. 2004 január 11-én hal meg.

FILIPPINYI JÁNOS Békéscsabai gimnáziumi vallásstanár. Az iskolák államosítása
után 1956-ban kerül a Szeretetotthonba, először mindenes, majd pénztáros, gondnok, utána
segédlelkész, végül korai haláláig 1989-ig diakóniai lelkész. A Szeretetotthon által biztosított
szolgálatok idején a hó utolsó vasárnapjain szolgál köztünk. Saját maga végzi a kántori szol-
gálatot is. Rövid, velős igehirdetéseit szívesen hallgatja a gyülekezet. Felesége a Szeretetott-
hon főnövére nyugdíjba vonulásáig.

THURCSÁNYI KÁROLY Ordass Lajos püspöki titkáráként lett üldözött és került a
Szeretetotthonba. Ritkán, inkább csak helyettesként szolgált templomunkban.

LEHEL LÁSZLÓ Külföldön, Francia országban végzett munkából nyugdíjasként ke-
rült a
szeretetotthonba. Ő is csak helyettesként szolgált időnként főleg nyaranként. Ő gondozta az
akkor még létező szeretetotthoni könyvtárat.

CSIZMAZIA SÁNDOR A Szeretetotthon igazgatójaként rendszeresen szolgált a hó-
nap utolsó vasárnapjain gyülekezetünkben. Evangélizációval felérő igehirdetéseit szívesen
hallgattuk. Sok kemény vita és küzdelem után nyugdíjasként aktív segítsége lett Fodor Vik-
tornak és a gyülekezetnek. Hirtelen bekövetkezett betegsége és halála mindenkit megrendített.

OTTLYK MÁRTA A szeretetotthon segédlelkésze, majd később hitoktatója. D. Ottlyk Ernő püspök úr leánya. Igehirdetéseivel a gyülekezet többsége nagyon elégedetlen volt. A gyülekezet kifejezett kérésére a templomban jó ideje nem szolgál. Ő volt az első lelkésznő, aki úrvacsorát is kiszolgálhatott.

SZTOJANOVICS ANDRÁS A Szeretotthon mai igazgató lelkésze. Igehirdetéseit szívesen hallgatjuk. A gyülekezettel kiépített korrekt jó kapcsolatát igyekszünk megőrizni.

BREBOVSZKY GYULA A Nyugdíjas Lelkészotthon lakójaként többször helyettesített nálunk. Karácsonyi szeretetvendégségen meghódította gyülekezetünk és a Szeretotthon gyermekeit. Missziós elkötelezettségét sokan ismerik.

GYEKICZKY JÁNOS Szeretett nyugdíjas lelkészünk. Röviddel beköltözése után bekapcsolódott a gyülekezetünk életébe. Viktor állandó helyettese. Csizmazia Sándor lelkész úr halála után Viktort rendszeresen kísérte kántorként temetésekre is. Istenünk akaratát elfogadva ma mi kísértük el Őt utolsó útján. (2009. 05. 30.) Csaknem egy esztendővel ezelőtt voltunk együtt szeretett városában Tótkomlóson, ahol Pro Urbe díjat vehetett át. (2008. 04. 23-24)

HERNÁDI NÁNDOR Nyugdíjas lelkészként lakott a Szeretotthonban. Többször szolgált nálunk is helyettesként. Ordass Lajos püspöki titkára volt első püspöksége idején. Tanúja volt Ordass Lajos elmozdításának és bebörtönzésének.

PETHŐ JUDIT Sarepta segédlelkésze 2007-ig (?). Székesfehérvárra kerül.

A gyülekezet ismert felügyelői:

MERÉNYI FERENC 1935 – 1975-ig (Ruttkay Elemér szerint)

MEHLSAM JÁNOS 1975-1980-ig helyettes felügyelő

CZUDAR BÉLÁNÉ 1980. 09. 12. – 1999. 03. 02-ig. Utána

Tiszteletbeli felügyelő 2010. 05 18-ig, haláláig. Temetése 2010. 05. 28-án volt

---

BÁRDOSSY GYÖRGY helyettes felügyelő 1991. 05. 16. –
1998. 06. 03 haláláig. Temetése 1991. 06.
BÉKÉS TAMÁS 1999. 03. 02 - től

A gyülekezet ismert gondnokai:

SZÜCS BÉLA gondnok pénztáros
MEHLSAM JÁNOS
MEZEY BÉLÁNÉ
DOBÓ GYÖRGY 1999. 03. 02-től

A gyülekezet ismert kántorai:

DEDINSZKY GYULA teológus
KÁRPÁTI ILONA 1959
Ifj. MOSSÓCZY VILMOS
RUTTKAY JÁNOS 1966-1980-ig.
BRENCsÁN ÁDÁMNÉ PETHŐ JULIKA 1980-1985 végéig.
PETHŐ ISTVÁNNÉ MARIKA néni 1985 végétől 1986 nyaráig.
BÉKÉS TAMÁSNÉ 1986 nyarától.

A gyülekezet ismert pénztárosai:

SZÜCS BÉLA 1950-1984-ig.
BÁRDOSSY GYÖRGY 1984-1989-ig
BÁRDOSSYNÉ BECK ANDREA 1989-1996-ig
SZABÓ GÉZÁNÉ 1996. 05. 25-től

A gyülekezet könyvelője:

KOHUT ANDRÁSNÉ 1996-tól

A gyülekezet iratterjesztője:

RÉDLI ZOLTÁN 1992. 12. 20-tól

Forrásmunkák:

A Budahegyvidéki Evangélikus Gyülekezet története I. rész

Írta és összeállította: Kerekes Tituszné Balta Klára, Lektorálta: Kézdy Pál

A Fébé vázlatos története 1950. 03. 07.

Írta Zulauf Henrik

Jubileumi Évkönyv 1990-2000

Máriaremete-Hidegkúti Ökumenikus Általános Iskola

Szerkesztő Dobó György

A Pesthidegkúti Evangélikus Egyházközség irattára

A templomépítés története

Vagy Ruttkay Elemér, vagy Danchauser László összeállítása. (Sajnos aláírás nélküli dokumentum)

A Sarepta Ev. Szeretetotthon esemény naptára 1986. ápr. 1998. jún. között.

Összeállította: Csizmazia Sándor.

Békés Tamás interjúi és levelezése: Filippinyi Jánosnéval, a Szeretetotthon nyugdíjas főnövével, Szén Berta diakonissza testvérrel, Túrmezei Erzsébettel, a Fébé főnökaszonnyával, valamint Csengődy László, Ferenczy Zoltán, Hernádi Nándor, Muncz Frigyes, Ruttkay Elemér, Takács József, Thursányi Károly lelkész urakkal.

Ezt a témát Mónus Györgyi teológus hallgató kapta meg az Akadémián prozemináriumi dolgozatként. Mivel saját kutatásaira és a tőlünk kapott adatokra építette fel dolgozatát és ezt mi is megkaptuk, ezért engedelmével az általa használt és nekem is tetőző felosztása szerint írtam meg a gyülekezetünk történetét, az általa megírt dolgozatot kibővítve.